

Kantoor van afgifte: 2800 Mechelen 1

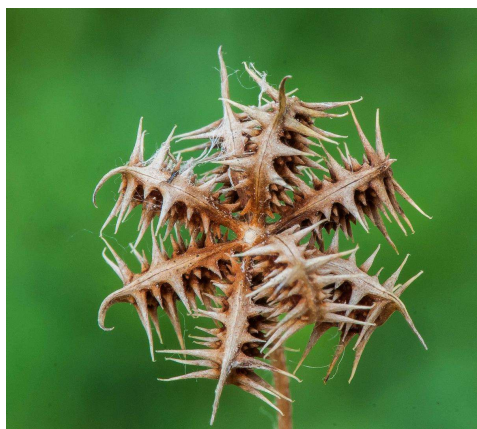
P 309638

PB-PP
BELGIË(N) - BELGIQUE

Nieuwsbrief Mossen en Lichenen - Planten - Paddenstoelen

18^e jaargang nr. 1 maart 2018

Verschijnt driemaandelijks

Afzendadres:
Coxiestraat 11
2800 Mechelen
studie@natuurpunt.be
www.natuurpunt.be

natuurpunt

V.u. Chris Steenwegen. Coxiestraat 11, 2800 Mechelen

Deze nieuwsbrief wordt gratis toegestuurd aan alle geïnteresseerden.

Wens je lid te worden van één van de werkgroepen en/of de nieuwsbrief op regelmatige basis te ontvangen, stuur dan een mailtje naar

Roosmarijn.steeman@natuurpunt.be

Wens je de nieuwsbrief niet langer te ontvangen, geef dan een seintje.

Veel leesplezier!

**De volgende nieuwsbrief zal eind maart verschijnen.
Artikels en kalenders kun je tot 15 juni insturen.**

Wil je ons financieel steunen dan kan dat. Giften vanaf 40€ zijn fiscaal aftrekbaar.

Storten kan op rekening nr.: BE12 230-0524745-92 met vermelding van de volgende projectnummers:

- *Natuurstudie algemeen* *110-01*

- Plantenwerkgroep 2351

- Paddenstoelenwerkgroep 2301

- Mossenwerkgroep 2201

INHOUD

10 jaar waarnemingen.be	4
<u>Nieuwsbrief Mossen & Lichenen</u>	
Eerste Rode Lijst mossen voor Vlaanderen is een feit	7
Vlaamse werkgroep Bryologie en Lichenologie	8
<u>Nieuwsbrief Planten</u>	
Flower vzw – Floristische werkgroepen	17
Digitalisering herbarium Plantentuin Meise	17
Plantenwerkgroep Scheldeland	18
Plantenwerkgroep Meetjesland	18
Plantenwerkgroep Gent	26
Plantenwerkgroep Zuid-West-Vlaanderen	27
Plantenwerkgroep Oost-Brabant	28
Plantenwerkgroep Holsbeek	29
Plantenwerkgroep Haspengouw	29
Plantenwerkgroep De Slobkousjes	30
Sap-clubje	31
Limburgse plantenwerkgroep	33
Plantenwerkgroep Zuid-West-Brabant	34
Allium Denderstreek	35
Floristisch onderzoek voor natuurbehoud (FON)	36
Plantenwerkgroep Antwerpen Stad - FONAS	45
Lierse plantenwerkgroep	46
<u>Nieuwsbrief Zwammen</u>	
Paddenstoelenwerkgroep Meetjesland	50
Glibberzwameter nieuw voor Vlaanderen	56
Paddenstoelenwerkgroep Mycologia	56

10 jaar waarnemingen.be

Waarnemingen.be is dé website voor het melden en raadplegen van natuurwaarnemingen in België. Het is een initiatief van Natuurpunt Studie en de Nederlandse Stichting Natuurinformatie. Op **8 mei 2018** bestaat de website 10 jaar.

In die 10 jaar registreerden **30.000 waarnemers** samen bijna **30 miljoen waarnemingen**, waarmee waarnemingen.be de standaard werd op het vlak van natuurinformatie en natuurstudie in België een stevige stimulans gaf.

Waarnemingen.be is een van de mooiste voorbeelden van burgerwetenschap: duizenden geïnteresseerden melden online of via een app op hun smartphone welke soorten dieren, planten ... ze hebben waargenomen. Via deze meldingen kan op de voet gevolgd worden of onze bijen, vogels of vlinders vooruit of achteruit gaan, en hoe invasieve exoten als Buxusmot of Aziatische tijgermug zich uitbreiden.

Dat willen we op een gepaste manier vieren

We doen dit met:

1. Een competitie tussen waarnemers en een competitie tussen natuurgebieden. De uitdaging: in 2018 zoveel en zo nuttig mogelijke nieuwe waarnemingen verzamelen.
2. Een themanummer van het tijdschrift Natuur.focus dat gewijd is aan resultaten die gehaald kunnen worden uit waarnemingen.be
3. Een symposium met lezingen over waarnemingen.be en burgerwetenschap op zaterdag **17 november 2018**

MOSSEN & LICHENEN

Werking Mossen en Lichenen

Artikels & info

Roosmarijn Steeman (015/29.72.22) – Natuurpunt Studie
Coxiestraat 11, 2800 Mechelen

Educatie

Hans Vermeulen (014/47.29.50) – Natuurpunt Educatie
Graatakker 11, 2300 Turnhout

Werkgroepen Natuurpunt

Planten-, mossen- en zwammenwerkgroep Schijnvallei.

Wekelijkse excursies met inventarisaties van natuurgebieden in de regio. Meer info bij colybia@telenet.be of naar info@schijnvallei.be. Je kan ook bellen voor informatie naar het secretariaat van Natuurpunt Schijnvallei op nummer 03 354 55 06.

Mossen – en lichenenwerkgroep de Haarmutsjes

We zijn geen "specialisten" maar een groep enthousiastelingen die met vallen en opstaan en onder het motto (zoals een lid van de werkgroep het mooi formuleerde) "al doende leert men" zich in de materie willen verdiepen. De werkgroep is actief in het Scheldeland en Waasland.
Meer info: Lou Roelandt lou.roelandt@skynet.be

Vlaamse Werkgroep Bryologie en Lichenologie (VWBL)

De werkgroep heeft tot doel om de studie van de Bryologie en Lichenologie in Vlaanderen te bevorderen. Als voornaamste activiteit worden excursies in België en in het buitenland gehouden waarop de flora van de bryofyten (bladmossen, levermossen en hauwmossen) en van de lichenen (korstmossen) wordt geïnventariseerd en bestudeerd. Er worden ook determinatiedagen ingericht.

Meer info en nieuwtjes lees je op <http://www.vwbl.org/>

Eerste Rode Lijst mossen voor Vlaanderen is een feit

Met enige trots werd de eerste Rode Lijst Hauwmossen, Levermossen en Blad-mossen (Van Landuyt & De Beert) op de algemene vergadering van VWBL voorgesteld. De conclusie van dit onderzoek van het INBO in samenwerking met het Agentschap Plantentuin Meise en de Vlaamse Werkgroep Bryologie is de volgende: mossen zijn voor velen onbekend en over het algemeen erg bedreigd. Op enkele uitzonderingen na besteedt het natuurbehoud er weinig aandacht aan. Hopelijk kan deze Rode Lijst hier verandering in brengen, want mossen zijn vaak goede indicatoren voor veranderingen in het leefmilieu.

In totaal werden in Vlaanderen 532 soorten opgetekend, waarvan 58% is opgenomen op de Rode Lijst.

Soorten van voedselarme milieus zoals heideterreinen en venen, scoren erg slecht.

Stikstofdepositie uit de lucht zorgt ervoor dat hieraan gevoelige mossen weggeconcurrerd worden door vaatplanten of door de enkele mossoorten die wel profiteren van deze voedselaanrijking, zoals bijvoorbeeld Heideklauwtjesmos en het uitheems Grijs kronkelsteeltje.

Toch is niet alles kommer en kwel. De soorten die op de takken en stammen van bomen en struiken groeien, doen het opvallend goed. Deze groep, epifyten, herstelt zich nadat ze in de jaren 1970-1990 bijna volledig verdwenen waren door de zure neerslag, en grote delen van Vlaanderen nog een epifytenwoestijn genoemd werden.

De Rode Lijst mossen kan je raadplegen via volgende link

https://pureportal.inbo.be/portal/files/13990735/VanLanduyt_DeBeer_2017_EenRodeLijstVanHauwmossenLevermossenBladmossenVanVlaanderen.pdf

<https://www.vwbl.org/>

Verslagen Antwerpse MossenWerkgroep

Zondag 11 februari 2018: Provinciaal domein van Huizingen

De eerste mossenwandeling van 2018 vond plaats in het provinciaal domein van Huizingen. Al enkele jaren organiseert Lieven Decrick voor ons een excursie in de zuidrand van Brussel. Deze keer koos hij voor zijn eigen werkplek. Daar bevindt zich namelijk een bekende rotstuin die dit jaar een grondige opknapbeurt moet krijgen. Omdat die nu grotendeels leeg is was dit het moment om er eens naar mossen uit te kijken.

De rotstuin van Huizingen werd aangelegd in 1958, ter gelegenheid van de Wereldtentoonstelling. Er werd toen een bergbeek nagebootst met een lengte van 400 meter en een verval van 29 meter. Vanuit de Maasvallei werd meer dan 1000 ton kalkrots aangevoerd om de bergbeek vorm en "echtheid" mee te geven (<https://www.persinfo.org/nl/nieuws/artikel/restauratie-rotstuin-domein-huizingen-kost-815-000-euro/13797>).

Na 60 jaar hebben de rotsen een mooie moslaag gekregen. Het is niet meer te achterhalen of die mossen destijds zijn meegekomen met de rotsen dan wel of ze zich nadien spontaan gevestigd hebben, maar heel wat argumenten pleiten voor de laatste veronderstelling: vers gedolven rotsstenen zijn per definitie vrij van mos en het transporteren en de latere manipulatie van de blokken zou de eventuele mosplukken ook geen goed doen. Maar wat meer is: er is geen enkele soort aangetroffen die nog niet eerder in Vlaanderen is gevonden op bv. verweerd beton.

Al snel bleek dat Bros dubbeltandmos (*Didymodon sinuosus*) overal een van de dominante mossen was. Dit zie je nooit in Wallonië in natuurlijke rotsformaties, maar hebben we in Vlaanderen al eerder meegemaakt: op de "grot" in Edegem is dit de dominante mossoort en onlangs zagen we nog dominante begroeiing met deze soort op de bestrating in de voortuin van een oud kasteeltje in Belsele (Sint-Niklaas). Bossig spitsmos (*Cirriphyllum crassinervium*) was eveneens prominent aanwezig, zelfs kapselend. Deze soort – met de typische "komkommergeur" - vind je wel eens op bunkers en is bv. zeer algemeen op betonnen wegrandjes in de Plantentuin van Meise. Andere soorten van kalkrotsen waren o.m. Gewoon pelsmos (*Porella platyphylla*), Groot touwtjesmos (*Anomodon viticulosus*), Kammos (*Ctenidium molluscum*), Groot klokhoedje (*Encalypta streptocarpa*), Glad en Groot kringmos (*Neckera complanata* en *N. crispa*), Geplooid palmpjesmos (*Plasteurhynchium striatulum*), Struikmos (*Thamnobryum alopecurum*), Gerimpeld kronkelbladmos (*Tortella tortuosa* en *T. fasciculata*). In het water zelf vonden we soms watervalmos (*Platyhypnidium riparioides*) en – vooral dan bij de "waterval" – Gewoon diknerfmos (*Cratoneuron filicinum*). Slechts op één plek vonden we enkele kussentjes van een ongewoon muisjesmos: Verborgten muisjesmos (*Grimmia dissimulata*), die we in andere rotstuinen ook wel eens aantreffen, nl. in Plantentuin Meise en Vordenstein Schoten.

Groot klokhoedje zit op de kersverse Rode Lijst van Houwmossen, levermossen en bladmossen (Van Landuyt & De Beer, 2017) in de categorie 'Kwetsbaar' © Michaël Lüth

Groot kringmos zit in de categorie "Kwetsbaar" vanwege de zeldzaamheid, het is een onmiskenbare soort van kalkrotsen © Michael Lüth

Elders in het domein zagen we nog Gewoon aloëmos (*Aloina ambigua*), Purperknolknikmos (*Bryum ruderales*) en Gesloten kleimos (*Protobryum bryoides*) als merkwaardige terrestrische soorten. Onder de epifyten waren Stompe haarmuts (*Orthotrichum obtusifolium*) en Parkiepenmos (*Zygodon rupestris*) het onthouden waard, net als het drietal Broedbladsterretje, Knikkersterretje en Uitgerand zodersterretje (*Syntrichia pagorum*, *S. papillosa* en *S. virescens*) op één en dezelfde boom.

Dinsdag 20 februari 2018: de Antitankgracht te Haacht

Een bezoek aan de Antitankgracht te Haacht stond al zeer lang op ons programma, maar het was er nooit van gekomen. Het voorstel van René Verdonck van Natuurstudiegroep Beneden-Dijle om samen een mossenwandeling te organiseren was dan ook een welgekomen gelegenheid om het gebied eens te bezoeken. Bovendien is de streek slecht geprospecteerd op vlak van mossen, wat het voor ons des te interessanter maakte.

Aan de Hansbrug over de Dijle, de plek van afspraak, moesten we niet lang zoeken om de groep te vinden, een 10- à 15-tal mensen stonden met loepjes op een oude betonnen wand te kijken, dat kon dus niet missen. Deze muur leverde enkel een aantal klassieke muurmosses op zoals klein en Groot duinsterretje (*Syntrichia calcicola* en *S. ruraliformis*), Gewoon muursterretje (*Tortula muralis*), Gewoon muisjesmos (*Grimmia pulvinata*), Muurachterlichtmos (*Schistidium crassipilum*), Gesteelde haarmuts (*Orthotrichum anomalum*), Schroefknikmos (*Bryum capillare*) e.d. Op beschaduwde plekken stond zeer veel Gewoon iepenmos (*Zygodon viridissimus*), die we meestal kennen als epifyt, maar die zich ook op oud beschaduwd beton thuis voelt.

Het wandelpad langs de Antitankgracht leidde ons verder langs het voormalige kasteeldomein de Roost waar de beheerploeg volop bezig was een wilgenbroek te kappen. Waarom moeten wilgenbroeken het steeds ontgelden? Het zijn zeer waardevolle biotopen en steeds hotspots voor mossen en lichenen. Op de stapels hout konden we toch nog wat epifyten vinden, waaronder Uiterwaardmos (*Leskea polycarpa*) en de zeer zeldzame Getande haarmuts (*Orthotrichum scandicum*). Inmiddels was het al middag geworden en de leden van de Natuurstudiegroep moest ons al verlaten wegens andere verplichtingen. Jammer, want het beste moest nog komen. Onze werkgroep verplaatste zich naar de gespaarde wilgen, waar in snel tempo nieuwe soorten aan het lijstje toegevoegd werden: het klassieke trio levermosses Helmroestmos (*Frullania dilatata*), Bleek boomvorkje (*Metzgeria furcata*) en Gewoon schijfjesmos (*Radula complanata*), maar ook Gewoon pelsmos (*Porella platyphylla*) en uitgestrekte populaties Dwergwratjesmos (*Cololejeunea minutissima*). Onder epifytische bladmosses mocht Vliermos (*Cryphaea heteromalla*) niet ontbreken, naast nog een 8-tal haarmutsen (*Orthotrichum spec.*).

Na de lunch vervolgden we het pad. Op een betonnen plaat van de afsluiting rond een weide viel ons oog op een vreemd slaapmos. Bij nader toezien bleek het een palmpjesmos en na aandachtig bekijken Geplooid palmpjesmos (*Plasteurchynchium striatum*), in Vlaanderen een uiterst zeldzame soort die we nog maar een enkele keer hadden gezien, steeds op oud beton.

Aan de eerste dwarsstraat – tevens het einde van het IFBL-kilometerhok – probeerden we tevergeefs een weg te vinden aan de overzijde van de Antitankgracht. We volgden dan maar de straat, wat nog een mooi lijstje opleverde van ruderalen zoals knikmosses (*Bryum spec.*), enkele akkermosses als Klein en Gevoord landvorkje (*Riccia sorocarpa* en *R. bifurca*) en massaal veel blaasjesmos (*Sphaerocarpos spec.*), de laatste helaas steeds zonder rijpe sporen.

Na gericht zoeken vonden we daartussen nog Gesloten kleimos (*Protobryum bryoides*), eens we het zoekbeeld beet hadden bleek het overal massaal te staan.

Via een veldweg kwamen we terug bij het beginpunt van de wandeling. Op de schaduwzijde van de bunker noteerden we nog wat betonmosses die we 's morgens over het hoofd hadden gezien, hoofdzakelijk dubbeltandmosses (*Didymodon spec.*). Van deze lastige groep konden we niet minder dan 5 soorten optekenen. Als afsluiter bekeken we nog even de zonzijde van de Dijklendijk waar we tot ieders verrassing Kogeltjesmos (*Weissia longifolia*) ontdekten, een zeldzame soort die we enkel kennen van kalkgraslanden.

Geplooid palmpjesmos zit in de categorie “Kwetsbaar” vanwege de zeldzaamheid in Vlaanderen. Het is een soort van kalkhoudende rotsen. © Michaël Lüth

Kogeltjesmos is een soort van zonnige, kalkrijke standplaatsen. De soort zit in de categorie “Bedreigd” vanwege de zeldzaamheid in Vlaanderen © Michael Lüth

Zondag 25 februari 2018: bossen en graslanden in Holsbeek

Op vraag van Lieve Jacobs van plantenwerkgroep Holsbeek brachten we opnieuw een bezoek aan enkele natuurterreinen in het Hageland. De excursie was voorbereid door Dirk Hennebel van het INBO. Ondanks de bijtende koude waren toch een 15-tal mensen present.

In de voormiddag trokken we naar het Dunbergbroek. De bossen – hoewel Ferrarisbos – waren opvallend arm aan mossen, ook op vlak van epifyten. Dit stemt overeen met eerdere teleurstellingen die we opliepen in de leemstreek, bv. in Bos t' Ename en andere bossen in het Oudenaardse. Vermeldenswaardig zijn Haarspitsmos (*Cirriphyllum piliferum*) als bodemmos, Geklauwd pronkmos (*Herzogiella seligeri*) op dood hout en als epifyten Bonte en Gladde haarmuts (*Orthotrichum stramineum* en *O. striatum*). Wat op het veld Boommoss (*Pylaisia polyantha*) leek, bleek na zorgvuldig onderzoek thuis een mengeling te zijn van Gesnaveld klauwtjesmos (*Hypnum cupressiforme*) en kapselend Gewoon pluisdraadmos (*Amblystegium serpens*). In de bomputten stond overvloedig Echt watervorkje (*Riccia fluitans*).

De achterliggende kwelrijke hooilanden, befaamd om de interessante plantengroei, hadden zoals gevreesd weinig te bieden op vlak van mossen. Er groeide wel wat boogsterrenmos, het Rondbladige (*Plagiomnium affine*) werd geopperd, maar het overvloedige stengelvilt én het milieu toonde aan dat het ging om Geel boogsterrenmos (*P. elatum*).

Geel boogsterrenmos is een soort van basenrijke, natte bodems.

Langs een greppel werden met moeite enkele plukken Gewoon sikkelmoss (*Drepanocladus aduncus*) gevonden en wel de flauw gekromde vorm die volgens het recente DNA-barcodingproject van onze Nederlandse collega's *Drepanocladus kneiffii* zou moeten heten. Verder vonden we nog een weinig generfd puntmos, we vermoedden Reuzenpuntmos (*Calliergon giganteum*) maar na microscopisch onderzoek bleek het om Hartbladig puntmos (*C. cordifolium*) te gaan. Er volgde een discussie over mosvriendelijk maaibeheer in graslanden. Met de moderne machines is het mogelijk zeer kort te maaien, wat nefast is voor de moslaag. Met de zeis werd veel hoger gemaaid, waardoor typische hooilandsoorten als Boompjesmos (*Climacium dendroides*) gespaard bleven. Deze soort zou normaal in dit type graslanden abundant moeten voorkomen. En zoals wel eens meer gebeurt: deze woorden waren nog niet koud of Lieve toonde een mospluk, inderdaad ... Boompjesmos.

Voor de lunch werden we door de plantenwerkgroep uitgenodigd op warme soep en koffie in een plaatselijk café, waarbij de half bevroren tenen en verkleumde handen op temperatuur konden komen. Dankuwel Lieve!

Na de middag reden we een eindje verder naar een veenmosrijk elzenbroekbos nabij het voetbalveld van Kortrijk-Dutseel. Aanvankelijk was maar weinig veenmos te zien en ging de aandacht naar epifyten. In de loop van de dag was al eens gezegd dat wat meer aandacht mocht besteed worden aan roestmossen (*Frullania* spec.), enkele toevallige vondsten wijzen er nl. op dat Flesjesroestmos (*F. tamarisci*) misschien meer voorkomt in Vlaanderen dan tot nu toe gedacht. Lydia had aandachtig geluisterd: een wat afwijkend roestmos dat ze van een boom plukte was inderdaad de gezochte soort. Op de veenmosrijke plekken een eind verder werden de te verwachten soorten gevonden: Gewimperd, Slank en Gewoon veenmos (*Sphagnum fimbriatum*, *S. flexuosum* en *S. palustre*). Fraai veenmos (*S. fallax*), een vierde soort die verwacht werd, ontbrak op het appèl. Tussen het veenmos vonden we nog wat Roodviltmos (*Aulacomnium palustre*). Een mooie populatie Gaffeltandmos werd door de meeste deelnemers betiteld als Gewoon gaffeltandmos. De bladeren waren bovenaan sterk gerimpeld en lamellen op de nerf schenen te ontbreken. Thuis werd onomstotelijk vastgesteld dat het inderdaad ging om Moerasgaffeltandmos (*Dicranum bonjeanii*), een soort van venige graslanden en moerassen die in Vlaanderen zeer sterk achteruitgaat.

We beëindigden de wandeling aan de H. Geest-watermolen, waar we de gelegenheid hadden nog wat ruderaal soorten en betonmossen te noteren. Een kapselend sterretje aan de voormalige watermolen was tot onze verrassing Vioolsterretje (*Syntrichia montana*), wellicht de eerste keer dat we deze soort vonden met kapsels.

Verslagen Werkgroep Bryologie en Lichenologie (WBL)

7 oktober 2017: De Uitlegger te Brasschaat

Vijf moedige bryologen waren present om in een druilerige regen op zoek te gaan naar mossen in domeinbos De Uitlegger te Brasschaat. Bij de aanvang van de wandeling was het zo donker dat we met moeite hier en daar een mospluk konden onderscheiden. Aandampende loepen en brillen maakten ons niet vrolijker. Gelukkig hield de regen op na een uur en konden we eindelijk op een fatsoenlijke manier aan de slag.

In de bossen overwegen beuken en dennen, per definitie oninteressant voor epifyten, maar in de buurt van de hondenweide was hier en daar wat esdoorn aangeplant, goed voor wat Helmroestmos (*Frullania dilatata*), Gewoon schijfjesmos (*Radula complanata*), Gewone en Grijs haarbuis (*Orthotrichum affine* en *O. diaphanum*), een schamele oogst dus, we zijn tegenwoordig meer gewoon. Op een halfverharde weg legden we ons toe op wat pioniersoorten, we konden hier Kleidubbeltandmos (*Didymodon fallax*) en *D. insulanus* (geen Nederlandse naam) samen met enkele "patatjesmossen" (mossen met broedknolletjes op de rhizoïden) noteren: Aardappelknikmos (*Bryum bornholmense*) en Purperknikmos (*B. ruderaale*). Ondanks zijn triviale naam heeft deze laatste soort fraai paarse rhizoïden, waartegen de rode knolletjes fel afsteken.

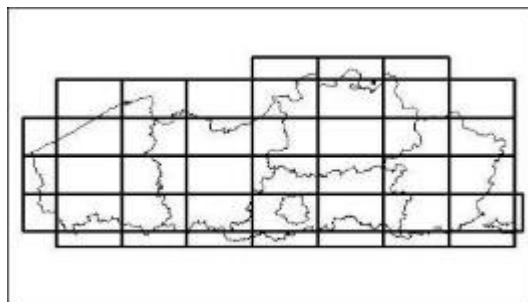
Leo offerde zich op om de grachtaluds te bekijken, hij kwam weer naar boven met Moeras-buidelmos en Gaaf buidelmos (*Calypogeia fissa* en *C. muelleriana*). Verder in het bos vond Roland het enige veenmos van de dag: Geoord veenmos (*Sphagnum auriculatum*) en legden we de hand op enkele soorten van dood hout: de bladmossen Boskronkelsteeltje (*Campylopus flexuosus*), Geelsteeltje (*Orthodontium lineare*) en Viertandmos (*Tetraphis pellucida*) en de levermossen Gewoon maanmos (*Cephalozia bicuspidata*) en Neptunusmos (*Lepidozia reptans*). Wat wordt die laatste zeldzaam, was 20 jaar geleden een gewone soort in de Kempense bossen.

De terugweg leidde ons langs de Antitankgracht waar we op de bunkers nog enkele kalkmossen vonden: Groot klokhoedje (*Encalypta streptocarpa*), Kalkvedermos (*Fissidens dubius*) en Muursnavelmos (*Rhynchostegium murale*). Onderweg waren we nog door een dreef gewandeld waarvan het middendeel grotendeels begroeid was met Gesnaveld boogsterrenmos (*Plagiomnium rostratum*). Deze soort wordt vaak verwisseld met Rond boogsterrenmos (*P. affine*) maar onderscheidt

zich door de kruipende groeiwijze, het kleine formaat, de donkergroene kleur, kleine cellen en de standplaats.

Onze zoektocht leverde uiteindelijk 76 soorten op, waaronder eigenlijk geen enkele zeldzaamheid, maar toch een meer dan behoorlijk aantal voor Vlaanderen.

PLANTEN

Plantenwerking Natuurpunt

In het Vlaamse land zijn tientallen plantenwerkgroepen actief binnen Natuurpunt.

Zij organiseren jaarlijks talrijke excursies voor beginners tot gevorderden.

Veel plantenwerkgroepen gaan op "streeptocht". "Strepen" is inventariseren op kilometerschaal (via het 'IFBL-raster') met behulp van een streeplijst. De gegevens van deze streeptochten kunnen gebruikt worden in het kader van atlasprojecten.

Daarnaast spitsen de meeste werkgroepen zich toe op de studie en inventarisatie van natuurgebieden. Een aantal werkgroepen doen zelfs aan vegetatiekunde door vegetatie-opnames te maken van percelen (met de schaal van Tansley) en/of van permanente proefvlakken (met de schaal van Braun-Blanquet). Iedereen kan zich bij een werkgroep aansluiten om deel te nemen en bij te leren.

Plantenwerkgroepen

Floristisch Onderzoek voor Natuurbehoud

<http://www.natuurpuntantwerpenstad.be/fon/>

Erik.Molenaar@skynet.be Fon-o-foon 0474/35.53.69

Nationale Werkgroep Botanie

André Van den Bergh

tel. 052/35.05.18

GSM 0472/68.83.35

<https://plantenwerkgroep.wordpress.com/lokale-plantenwerkgroepen/nationale-werkgroep-botanie/andrevandenbergh@yahoo.com>

NWB

Regionale plantenwerkgroepen

Plantenwerkgroep Duinviooltje
Plantenwerkgroep Zuid-West-Vlaanderen
Plantenwerkgroep Meetjesland
Plantenwerkgroep Vlaamse Ardennen plus
Plantenwerkgroep Allium-Denderstreek
Plantenwerkgroep Zuid-West-Brabant
Plantenwerkgroep Oost-Brabant
Plantenwerkgroep Thalictrum
Ecologische werkgroep Meanderland
Plantenwerkgroep Genk
Plantenwerkgroep Noord-Limburg *De slobkousjes*

Hesbania – Haspengauwse plantenwerkgroep
Plantenwerkgroep Voeren
Limburgse plantenwerkgroep

Lokale plantenwerkgroepen

Plantenwerkgroep Westland
Plantenwerkgroep Markvallei
Plantenwerkgroep Gent
Plantenwerkgroep Scheldeland
Plantenwerkgroep Naturelaar – 's Heerenbosch
Plantenwerkgroep Klein-Brabant
Plantenwerkgroep Wielewaal (regio Lier)
Plantenwerkgroep Holsbeek
Plantenwerkgroep Schijnvallei
Plantenwerkgroep Landschap De Liereman

Plantenwerkgroep Antwerpen Stad
NP Hasselt – Zonhoven SAP-clubje
Plantenwerkgroep Oude Spoorweg
Plantenwerkgroep Natuurpunt Lanaken
Plantenwerkgroep Haacht
Bramenwerkgroep Vlaamse Ardennen plus
Plantenwerkgroep Antwerpen Noord
Plantenwerkgroep Zuidrand Antwerpen

Flower vzw – Floristische werkgroepen

<https://plantenwerkgroep.wordpress.com/>

Zondag 10 juni Polderexcursie

Leo Vanhecke neemt u mee langs de poldersloten op zoek naar typische polderplanten. Ideaal voor iedereen die zich eens wil verdiepen in het botanisch leven in en nabij de sloten: Lidsteng, 7 soorten kroos, 2 soorten hoornblad, Zwanenbloem, Knopig doornzaad,

Afspraak: 9u30 Kerk van Lampernisse

Leo Vanhecke wil graag tegen eind mei een seintje of je komt opdagen via mail of telefonisch:

Leo.vanhecke@skynet.be of 0476/31 32 15

Meebrengen: eigen drank en boterhammen

Digitalisering herbarium Plantentuin Meise

Herbaria bevatten zorgvuldig gedocumenteerd, gedroogd plantaardig materiaal dat voor onbepaalde tijd wordt bewaard voor onderzoek. Wetenschappers gebruiken dit materiaal om soorten te beschrijven en om de variatie binnen een soort te bestuderen. Daarnaast helpt historisch herbariummateriaal ons om de evolutie en verspreiding van planten te begrijpen.

Om sneller toegang tot herbariumspecimens te krijgen overal ter wereld worden herbaria in dit digitale tijdperk gedigitaliseerd. Zowel de beelden als de gegevens worden op die manier ter beschikking gesteld.

In de plantentuin van Meise wordt er al een hele tijd druk gewerkt door een team van vrijwilligers. Genus per genus scannen zij het hele herbarium in en voegen de gegevens toe in een vrij consulteerbare databank op <http://www.botanicalcollections.be/>

Momenteel zijn er al 910.189 gegevens met foto en 638.764 gegevens zonder foto beschikbaar. Er werden in deze online databank intussen 1.228.570 vaatplanten ondergebracht en 320.383 niet-vasculaire cryptogamen. Onder deze laatste vallen naast fungi ook Myxomycota, mossen en lichenen.

Je kan zelf gaan snuisteren in de databank en zoeken op familie, genus, land, jaar, verzamelaar,.... Het werk is nog lang niet voltooid en alle hulp is welkom. Met de volgende slogan wil de plantentuin nieuwe vrijwilligers aanspreken:

“Verken de natuurlijke wereld, duik in ons gemeenzaam erfgoed en ontgrendel de geheimen van historische collecties!”

Interesse om hieraan mee te werken? Neem een kijkje op <https://www.doedat.be/>

Plantenwerkgroep Scheldeland

Info: Danny en Christine Minnebo – Troch

09/367 95 49

last-minute: 0478/82 87 81

Zaterdag 14 april Hospiesbos, Massemen d3-35-43 Inventarisatie voorjaarsflora

Afspraak: 9u Kruispt. Maelbroekstraat/ Oordegensesteenweg

Zaterdag 12 mei Eetgoed, Serskamp d3-36-34 Inventarisatie perceel Natuurpunt

Afspraak: 9u Kerk Serskamp

Maandag 11 juni Wijmeers d3- Inventarisatie perceel Natuurpunt

Afspraak: 19u Kerk Uitbergen

Maandag 2 juli D'Heide d3-35-44 Inventarisatie natuurgebied

Afspraak: 19u Kruispt. Smetledesteenweg/ Braektestraat, Smetlede

Maandag 6 augustus Heisbroek d3-36-21 Inventarisatie perceel Natuurpunt

Afspraak: 19u Kerk Uitbergen

Zondag 19 augustus Stampkot, Berlare d3-37-12 Inventarisatie rivierduin

Afspraak: 9u Parking naast Basisschool Ten Berge Galgenbergstraat 39

Zaterdag 1 september De Ham, Wetteren d3-35-13 Inventarisatie perceel Natuurpunt

Afspraak: 9u P Scheppersinstituut, Wetteren Cooppallaan 128

Zondag 16 september Veerhoek, Heusden d3-34-13 Inventarisatie Scheldedijk

Afspraak: 9u Kerk Wetteren-ten-Ede

Plantenwerkgroep Meetjesland

Alle wandelingen gaan door op dinsdagavonden (verzamelen om 19 u op de plaats van afspraak).

Meer info: william.white@telenet.be

Extra activiteit: Planteninventarisatie op de 1000-soortendag van 9 juni, langs het kanaal tussen Aalter en Bellem

Dinsdag 10 april Ursel C2.56.22 Essenbos: voorjaarsflora van loofbos

Afspraak: kerk van Ursel

Dinsdag 24 april Eeklo C2.37.41 Jachthaven: voorjaarsadventieven van parking voor kampeerwagens

Afspraak: Parking jachthaven (aan overkant Tieltse Steenweg bij binnenrijden Eeklo)

Dinsdag 8 mei Maria – Aalter C2.54.31 Domein Broeders van Liefde: grasland en bossen

Afspraak: Kerk van Maria-Aalter

Dinsdag 22 mei Aalter C2.55.31 of 33 Jezuietengood: heischrale omgeving

Afspraak: Nieuwendam (waar deze splitst net voor de spoorwegovergang)

Dinsdag 5 juni Maldegem C2.36.33 Langedreef : heischrale omgeving (deel van het Maldegemveld)

Afspraak: Einde van de Prinsevelddreef

Dinsdag 12 juni Eeklo C2.37.12 Ringlaan in de omgeving van AZ Alma (bermfloora op schrale grond)
Afspraak: Einde van de Blakstraat

Dinsdag 19 juni Zelzate C3.34.11 Opgespoten terreinen met opslag (nabij E34-tunnel)
Afspraak: Westkade, parking tussen Colruyt en Sportcomplex

Dinsdag 26 juni Kluizen C3.42.12 Burggravenstroom en omgeving (nabij waterspaarbekken)
Afspraak: Kerk van Kluizen

Dinsdag 3 juli Nevele D2.27.21 Wulfhoek : willekeurig hok
Afspraak: Carpool-parking aan E40 tussen Hansbeke en Nevele (kant Nevele)

Dinsdag 14 augustus Bentille C2.17.24 Zonnekreek : kreekarm in natuur-herstel (pionierflora)
Afspraak: Beoostereedepolderdijk, aan brug over Leopoldkanaal

Dinsdag 21 augustus Vinderhoute (Lovendegem) D2.18.22 Zuurhoek: Waterplas
Afspraak: Einde van de Sint-Annadreef

Jaarverslag excursies Plantenwerkgroep Meetjesland 2017

Tekst: William White Foto's: Chris Bruggeman

11/04/17 – C3.31.32: Lembeke: Camping in de Lembeekse bossen

Mosbloempje - *Crassula tillaea*

Campings zijn de afgelopen jaren bronnen gebleken van lang over het hoofd geziene adventiefplanten. Deze planten vindt men vaak specifiek op de kale plekken waar tenten langere tijd gestaan hebben. Tijd dus om de camping in de Lembeekse bossen eens onder de loep te nemen. We wisten niet wat te verwachten, deze camping ligt immers een eind verwijderd van de kustcampings, waar de meest bijzondere vondsten gedaan werden en bovendien is de ondergrond er zandig humeus, typisch voor de Vlaamse Zandstreek en dus relatief kalkarm. Bij deze inventarisatie werd aan de begroeiing buiten de campingomheining nauwelijks aandacht besteed zodat het totale soortenaantal eerder aan de geringe kant is, nl. een 80-tal. Naast typische gazonplantjes en soorten van kale en halfbeschaduwde plaatsen, zoals Gewone, Kluwen- en Zandhoornbloem, Veld- en Tijmeprijs, Kruidende boterbloem, Grote leeuwenklauw, Bos- en Schijnaardbei, Liggende vetmuur, Gewone brunel, Grote weegbree, Madeliefje, Gewoon biggenkruid, Duizendblad en Jacobskruiskruid, werden drie toch wel bijzondere vondsten

gedaan. Om te beginnen was dit het Rood herderstasje, waarvan Pierre na lang zoeken een bloeiend exemplaar met rijpende vruchtjes vond; de rood aangelopen kelk en eerder afgeronde hauwtjes met holle zijkant namen alle twijfels meteen weg. Kort daarop volgde het enige en nietig ogende exemplaar van *Parentucellia latifolia* (een Zuid-Europese halfparasiet uit de bremraapfamilie), dat Pierre en Bart M. onafhankelijk van elkaar hadden opgemerkt, zij het eerst met de nodige scepsis. Van deze soort kun je het aantal groeiplaatsen in België zowaar op één hand tellen. Chris tenslotte wees nonchalant naar een piepklein plantje dat door Pierre en Bart prompt als Mosbloempje herkend werd; dit is de kleinste bloeiende landplant van België! Verder gespeurd leverde helaas geen andere exemplaren meer op. We mogen echter zonder meer spreken van een zeer geslaagde eerste voorjaarswandeling.

25/04/17 – C2.27.32 Eeklo: Sleepdammewatergang tussen Boterhoek en Maroyendam

Veelkleurig vergeet-mij-nietje – *Myosotis discolor*

Hoofddoel van deze excursie was het inventariseren van de Sleepdammewatergang, die men het best kan omschrijven als een vrij brede gracht met langzaam stromend, tamelijk helder water in een overigens agrarische omgeving en in de nabijheid van de N34 Antwerpen - Knokke. Onze verwachtingen werden al snel meer dan ingelost door de vondst van Watergentiaan, over een lengte van ca. 10m. Dit is zonder twijfel een onverwachte en eerder bizarre vondst - gezien de zeldzaamheid van de soort en het feit dat de soort bij ons weten nog niet in de regio Eeklo werd aangetroffen. Bart opperde - zich baserend op een studie - dat Watergentiaan kan verspreid worden door watervogels (eenden). Het is ook geen geheim dat Watergentiaan een populaire vijverplant is die soms kan ontsnappen via weggeworpen waterplanten, hoewel er in deze agrarische omgeving niet direct tuinvijvers te ontwaren zijn (verspreiding van zaden of plantendelen via stromend water?). De derde mogelijkheid is dat het toch om autochtone planten gaat; de watergang werd waarschijnlijk nog niet zo lang geleden geruimd, wat mogelijk nieuwe kiemkansen creëerde voor de soort, evenals voor Gekroesd en Tenger fonteinkruid, die we ook vrij talrijk aantreffen. Hoe dan ook, onze dag kon al niet meer stuk. Op Stomphoekig sterrenkroos na (zeer talrijk en vreemd genoeg de enige Callitriche hier) werden overigens geen echte waterplanten meer gevonden in de watergang. Moerasplanten waren er wel, zij het vaak nog aarzelend en in een vroege herkoloniseringsfase: Moerasvergeet-mij-nietje, Groot moeras scherm, Echte valeriana, Grote egelskop, Poelruit (hoger op de oever evenals gewoon barbarakruid), Grote wederik, Watermunt, Liesgras, In een slootje vlakbij ook Echte koekoeksbloem en in de grazige wegberm Avondkoekoeks-bloem. Een korte doorsteek naar de brug over de N34 (met aangeplante bosjes) leverde enkele ingeburgerde exoten op: Italiaanse aronskelk, Rimpelroos,

Winterpostelein, ... maar ook Groot hoefblad voelt zich hier blijkbaar goed thuis. Onder de brug tenslotte, op een strook zand waar nooit regen valt, bloeiden enkele die-hards die geen concurrentie meer hadden van de andere planten: Oosterse raket en Fijne kervel, beide eenjarige soorten die in staat zijn om hun zaden te verspreiden voordat de grond te droog wordt. Uiteraard kon ook Deens lepelblad - groeiend tegen het asfalt - niet op het appel ontbreken. En de akkerrand naast de snelweg bood nog groeikansen voor Akkerviooltje en Veelkleurig vergeet-mij-nietje. Het aanbod aan biotoopjes zorgde voor een totaal van rond de 135 waargenomen soorten.

09/05/17 – C2.46.21: Maldegem: (hei)schrale wegberm langs de Kraailokerk

Mannetjesereprijs - *Veronica officinalis*

De Kraailokerkerkweg, nabij het Drongengoed, is bij intimi gekend als groeiplaats van een kleine populatie Zaagblad in een schrale berm. Deze keer wilde we echter een ander stuk van deze weg van nabij bekijken. De verwachtingen waren niet zo hoog gespannen omdat de weg voornamelijk tussen akkers en weilanden loopt. We konden evenwel al gauw vaststellen dat de gras- en slootranden niet te veel waren aangetast door nitraten en fosfaten uit de landbouw maar dat ze schraal genoeg waren om bv. een grote populatie Mannetjesereprijs te huisvesten, één van de grootste die we ooit gezien hebben in het Meetjesland.

De plantjes waren vergezeld van reukgras, *Potentilla* × *mixta* en/of *anglica* (het was nog te vroeg om dit met zekerheid te kunnen vaststellen), Wilde peen, Grote muur, Schermhavikskruid, Valse salie, Brede stekelvaren en Mannetjesvaren, Veelbloemige veldbies, Op de vochtiger plaatsen en in de uitdrogende sloot groeiden Kale jonker, Moerasmuur, Waterpeper en Witte waterkers, Grote waterweegbree en ook nog Egelboterbloem. Ook enkele eenjarigen ontbraken niet op het appel: Akkerviooltje, Veelkleurig vergeet-mij-nietje, Gewone spurrie. Een kleine relictpopulatie Salomonszegel en Bosanemoon vertelden ons dat het bosje dat zich even verder bevindt zich wellicht ooit tot hier uitstreckte. In een bosje langs diezelfde Kraailokerkweg konden we nog genieten van Rankende helmbloem, Framboos, Dubbelloof, Bosvergeet-mij-nietje (wild?) en Beekpunge. Nog net binnen het hok en nabij de bosrand werden we even in de war gebracht door een tengere vorm van Moeraswalstro die verdacht veel op Ruw walstro leek (o.a. door sommige stekelpuntige blaadjes - in kransen van 6). De 4-tallige bladeren onderaan de stengels wezen ons echter in de juiste richting. Moeraswalstro is een soort die (in het Meetjesland althans) zeer variabel is. Enkele vondsten net buiten het hok, o.a. van een nog niet nader gedetermineerde zegge deden ons besluiten om hier volgend jaar eens terug te komen. Een mooie avond, met 145 taxa, met daarbovenop nog een koppeltje Roodborsttapuiten, meer moeten een mens niet hebben!

23/05/17 – C3.13.43: Assenede: omgeving van de Valkendijk - agrarisch landschap

Dit polderhok werd gekozen in het kader van het project 'Meetnethokken Algemene Planten', een doodgewoon hok dus, middenin agrarisch gebied gedomineerd door graan- en hakvruchtakkers waarin de onkruidvegetatie zo goed als uitgeroeid is. Maar gelukkig zijn er ook nog enkele typische

landschapselementen zoals een houtkant, een wegje op een dijk, ... En dan waren er ook nog twee perceelsranden die ingezaaid waren met 'wilde bloemen'. Het eerste perceel deed zelfs heel natuurlijk aan en was soortenrijk, het duurde dan ook eventjes voor Bart en ik goed door hadden dat het een ingezaaide strook betrof - getuige de aanwezigheid van juveniele exemplaren van Korenbloem en Kleine pimpernel (die hier van nature niet voorkomt) maar ook van Kleine ratelaar en één exemplaar Grote ratelaar - maar weliswaar ook een toevluchtsoord voor tal van lokale soorten zoals Moerasrolklaver, Duizendblad, Echte koekoeksbloem, Vogelwikke, Veldlathyrus, Grote klaproos, Klein kaasjeskruid, Gewone reigersbek, Wilde peen, Sint-janskruid... . Op één plekje aan de perceelsrand wist ook Akkerkers stand te houden, geen algemene verschijning meer in de polders.

Een dijkwegje met opgehoogde grond ernaast en al jaren begroeid met Heemst verklapte ons dat deze grond ooit was uitgegraven uit een watergang in de buurt. Vlakbij troffen we ook nog Wilde kaardenbol en Gewone agrimonie aan. Op de terugweg waren we blij verrast met een brede grazige wegberm tussen beton en sloot, die dan ook niet veel te lijden had.

Spontane flora in perceelsranden: Veldlathyrus in bloei

06/06/17 – D2.16.24: Bellem: omgeving van de Karmenhoek (meetnet - grote bremraap)

In de bosrijke omgeving rond Bellem kan men hier en daar nog vrij schrale stukken wegberm aantreffen. In de berm die we nu inventariseerden was eerder al Grote bremraap gesignaleerd, de doelsoort van deze excursie. Al heel vlug vonden we een bremstruikje met een zestal bremrapen errond, waaronder **een fraai ogend donkergeel exemplaar (foto p. 23)**.

Eigenlijk hadden we niet echt verwacht om de soort te vinden, waardoor we heel tevreden waren met die ene vondst. In de zelfde - met bomen beplante - wegkant gedijden nog meer typische soorten van heischrale grond, zoals: Valse salie, Echte guldenroede, Schermhavikskruid, Klein vogelpootje, Schapenzuring, Mannetjesereprijs, Boskruiskruid, Pilzegge, Fijn schapengras en Schaduwgras. In het straatje om de hoek troffen we een mooie populatie ganzerik aan die goed leek op Vijfvingerkruid maar met 4- en 5-tallige steriele bloemen; waarschijnlijk *Potentilla × mixta*, m.a.w. de hybride van Kruipeganzerik en Vijfvingerkruid.

Vijfvingerkruid werd overigens even verderop gevonden. Aan de overkant van de weg groeit aan de slootkant/bosrand Smalle stekelvaren, begeleid door Brede stekelvaren. Zeer leuk, even verderop, was de vondst van Eenjarige hardbloem in een strookje gazon voor een woning. De spoorwegbrug was afgebroken en de omgeving herschapen in een bouwterrein met begroeide hopen opgevoerde grond. Naast de vele banale soorten hier konden we toch ook de volgende noteren: Doornappel, Witte honingklaver, Smalle wikke, Steenkruidkers, Wouw en Stomp kweldergras; een duidelijk bewijs dat vele soorten aangevoerd werden. Sommige moerassoorten zoals Moeraskers en Gewoon barbarakruid leidden ons naar een beekje of wat daarvoor moest doorgaan, met: Gewoon sterrenkroos, Grote waterweegbree, Wolfspoot, ... Op de terugweg werd 'en passant' nog Bleke morgenster gespot, met de typische verdikking onder het hoofdje. De twee compleet verschillende biotopen zorgden voor een soortentotaal van boven de 180.

13/06/17 – C2.56.41: Bellem : Noordberm langs het kanaal Gent - Brugge (meetnet)

De kanaalbermen tussen Bellem en Aalter staan bekend om hun plaatselijk kalkhoudende bodem. Dit heeft alles te maken met de aanwezigheid van (vergane) schelpen uit het tertiair, toen hier nog zee was. Het kanaalreservaat in de buurt van Bellebrug is één van die plaatsen. Het hoeft dan ook niet te verwonderen dat er hier voor de streek bijzondere plantjes groeien. De volgende opsomming illustreert dit: Kleine ratelaar (talrijk!), Kattendoorn, agrimonie (onduidelijk welke soort vruchten nog niet ontwikkeld, evenwel met typische geur van Welriekende), Knolboterbloem, Kleine bevernel, Akkerhoornbloem, Gewone rolklaver, Veldlathyrus, Grote tijm, Gele morgenster, Kraailook, Klein timoteegras, Bevertjes, Goudhaver, Voorjaars- en Zeegroene zegge en Gewone bermzegge. Langs de kanaaloever vindt men ook een paar opmerkelijke soorten: Bittere wilg, Ijle zegge en een vorm van Geoord helmkruid met gezaagde bladrand, naast te verwachten soorten zoals Moerasspirea, Echte valeriana, Bitterzoet, Poelruit, Moerasandoorn, Waterzuring en Grote engelwortel. Topvondsten waren twee

exemplaren van Hondskruid die de dag voordien door één van de deelnemers ontdekt waren. En laten we ook de uitzonderlijke ontdekking van een beekjuffer niet vergeten, die de entomologen onder ons zowaar in extase bracht. Het eigenlijke doel - Grote bremraap - werd niet bereikt omdat er op deze plaats geen brem groeit. De terugweg verliep langs intensief beteelde akkers, wat in schril contrast stond met het reservaat langs de overzijde van het kanaalpad. We kunnen spreken van een topwandeling, niet minder dan 140 soorten, waarvan een flink percentage toch niet zo alledaags meer.

20/06/17 – C3.11.24: Watervliet: omgeving van de 'Waterdijk' - polderakkers en – graslanden

Midden in akkerbouwland, in het grensgebied Watervliet / Boekhoute, ligt een weilandje verborgen dat onlangs door Natuurpunt verworven is. Het ligt lager dan de omringende akkers en kan beschouwd worden als een verlande kreekarm. Het wegje er naar toe leverde zoals verwacht niet veel soeps op en overall zag men de sporen van intensief herbicidegebruik. Op Akkerhoornbloem, Glad walstro en Heelblaadjes na valt van hier niets te melden. De veldwegel richting natuurgebiedje oogde al wat interessanter, met in een klein bosje Hop en Look-zonder-look, en op de veldweg zelf Zilverschoon en Witte krodde. Het weiland zelf was begraasd door nieuwsgierige koeien en zag er op het eerste zicht niet echt bijzonder uit, tot Bart Pijptorkruid vond, eerst één en daarna meerdere populaties. Dit was meteen de mooiste vondst van de dag! Na enig gericht zoeken werd ook Aardbeiklaver gevonden maar naar Kamgras en Moeraszoutgras werd tevergeefs gezocht. De hoger gelegen strook zou nochtans een typisch kamgrasland kunnen geweest zijn. Wel werden nog Platte en Zomprus gevonden en een eenzame waterbies. Of werden deze soorten vrijwel over het hoofd gezien vanwege de begrazing? Vermelden we ook nog Beekpunge, Bitterzoet, Echte valeriaan en Mannagrass, verborgen tussen het Riet langs de watergang.

Al bij al was dit weer eens een wandeling met enkele onverwachte verrassingen, goed voor 110 soorten.

04/07/17 – D2.16.32 Aalter: Ganzeveld - nieuwe uitbreiding van natuurgebied

Vandaag stond de inventarisatie van een stuk bos, dat hoort bij het Ganzeveld, op het programma. Het bos werd vrij recent verworven door Natuurpunt. De flora van het Ganzeveld is typisch voor die van bossen in de Vlaamse zandstreek, nl. vrij soortenarm en relatief zuurminnend. Typisch voor dergelijke bossen is het voorkomen van Struikheide, vooral op plaatsen waar pionierbegroeiing terug kansen krijgt. Gezien de afwisseling van vegetatietypes, gaande van droog naar nat en met inbegrip van de bosrand, een strook grasland en een akker konden we toch een 115-tal soorten waarnemen. Zoals te verwachten was werden tijdens deze uitstap voornamelijk gewone soorten aangetroffen. Een greep uit de interessantste daarvan: Gewoon wilgenroosje, Valse salie, Rankende helmblom, Brede wespenorchis, Knopig helmkruid, Ijle en Hazenzegge, Pijpenstrootje, Egelboterbloem, Hop, Wilde kamperfoelie, Bosveldkers, Kale jonker, Moeras- en Drienerfmuur, Bleeksporig bosviooltje, Heksenkruid, Tengere rus, ... en wat restanten Struikheide. Pierre wees ons op de duidelijke verschillen tussen de braamsorten *Rubus nessensis* en *Rubus sprengeli*, eerstgenoemde met witte bloemen en rechtopstaande, weinig stekelige stengels; de tweede met roze bloemen en kruipende stengels. Naar het einde van onze excursie toe stootten we op een stukje onvervalst broekbos dat gedomineerd werd door veenmos met daarin hier en daar pollen Zompzegge, een erg interessante vondst (slechts heel lokaal voorkomend in de regio) en daarmee ook de mooiste van deze avond.

22/08/17 – C3.32.32 Ertvelde: 'Heide' - agrarisch landschap

Dit betreft een hok in agrarisch gebied, gedomineerd door maïsakkers en weilanden. De smalle wegjes zijn beplant met populieren. De onderbeplanting wijst op een zekere verschraling, vandaar misschien de naam 'Heide' voor deze omgeving. Door het hok loopt ook een - deels onverharde - oude tram- of

spoorwegbedding (volgens een lokale bewoner) met daarnaast een erg diepe, eind augustus weliswaar droogstaande, watergang. Van de begroeiing onder de populieren onthouden wij vooral de massale aanwezigheid van flink uit de kluiten gewassen Populierenmelkzwammen. Op verschraling wijst dan weer de aanwezigheid van grote kolonies *Potentilla mixta*, duidelijke tussenvormen van Vijfvingerkruid en Kruipganzerik, en compleet steriel. Ook Akkermunt groeit hier nog in de akkerranden. Rond deze tijd van het jaar zijn maïs-akkers ook interessant en het kostte weinig moeite om naast Geelrode en Kransnaalbaar en Harig vingergras ook flinke bestanden Kale gierst en Argentijns vingergras (*Digitaria aequiglumis*) te spotten.

Argentijns vingergras in bloei – een ingeburgerde soort die in de regio al vaker werd waargenomen.

Voor het eerst in de geschiedenis van onze plantenwerkgroep konden we - getipt door onze lokale bewoner - op een perceeltje landbouwgrond ook kennis maken met *Knolcyperus*, weliswaar in vegetatieve toestand. De knolletjes vertelden ons dat de man niet gelogen had. *Knolcyperus* is al lang gekend als onkruid in de omgeving van Ertvelde en Kluizen maar nooit werd die hier eerder door iemand van ons waargenomen. De watergang is onderhevig aan intense eutrofiëring, vandaar dat er - op Echte valeriaan, Grote waterweegbree, Moeraskers, Gele lis, ... na - hier niet veel te melden valt. In het halfdonker botsten we nog op Welriekende ganzenvoet, onmiskenbaar vanwege zijn typische geur. Hoewel er geen spectaculaire vondsten gedaan werden, konden we weliswaar toch genieten van het landschap dat, hoewel intens verbouwd, toch nog potentieel interessante hoekjes verbergt. Soortentotaal: ca. 125

29/08/17 – C2.55.44 Aalter: stadsflora (Meetnethokken Algemene Planten 2017)

De laatste wandeling van het seizoen ging door in de omgeving van het station van Aalter; een urbaan milieu dus, gedomineerd door verhardingen en braakliggende terreinen. De braak-iggende gronden leverden niet direct verrassingen op, misschien op Grijze mosterd en Virginische kruidkern na. Tussen de straattegels vlakbij het station zagen we goed het verschil zien tussen Klein en Straatliefdegras. De plantjes waren vergezeld van Handjesgras, met zijn typische blauwgrijze en stijve, liggende stengels die ook zonder bloei goed herkenbaar zijn (toch best eens kijken naar het tongetje, dat hier uit een zoom van korte haren bestaat, met langere haren aan de oortjes). Het valt overigens op dat veel exotische grassen zich meer en meer thuisvoelen in steden. Op ons lijstje konden we nog volgende soorten

noteren: Kransgras, Harig vingergras, Groene naalbaar, *Setaria verticillata* var. *ambigua* en Langbaardgras. Hetzelfde kan gezegd worden van Bezemkruiskruid, Bleekgele droogbloem, Hertshoornweegbree en *Solanum nigrum* subsp. *schultesii*. Heel even hebben we nog een nabijgelegen maïsakker kunnen verkennen, waar een mooie populatie bloeiende Knolcyperus in het oog sprong. Ook Stekelige hanenpoot en Chinese naalbaar lieten zich opmerken. Na de vondst van een platgereden Zwart weeskind (voor de twijfelaars - dit is een nachtvlinder!) in het licht van een straatlantaarn hielden we het voor bekeken en zat het plantenseizoen er voor dit jaar weer op.

Plantenwerkgroep Gent

Excursies 2018

De plantenstreeptochten starten om 19u00 stipt en eindigen bij het invallen van de duisternis. Laarzen en een lange broek zijn vaak nuttig. Een loepje en een flora kunnen handig zijn.

Zaterdag 17 maart Winteractiviteit: Bezoek Plantentuin Meise – vernieuwde serres

Afspraak: 14u Ingang Plantentuin Meise, Nieuwelaan 38, 1860 Meise

Toegangsprijs € 3,50 voor leden van Natuurpunt op vertoon van lidkaart; € 7,00 voor niet-leden

Donderdag 19 april Heide – Lemberge

Planteninventarisatie in kmhok D3-33-43

Afspraakplaats: NOVO, Industriepark 15, 9820 Lemberge

Donderdag 3 mei Heiwijk – Merelbeke

Planteninventarisatie in kmhok D3-33-14

Afspraakplaats: Kruispunt Ringvaartstraat x Koningin Fabiolapark, 9820 Merelbeke

Dinsdag 8 mei Adolf Papeleupark – Moskou – Ledeborg

Planteninventarisatie in kmhok D3-23-31

Afspraakplaats: Adolf Papeleupark, 9050 Ledeborg

Dinsdag 15 mei Mieregoed – De Pinte (op grens met Zwijnaarde)

Planteninventarisatie in kmhok D3-31-42

Afspraakplaats: Ingang Bekboswegel (dit is in de straat die Mieregoed heet tussen huisnummers 15 en 17), 9840 De Pinte

Donderdag 7 juni Hutsepot – Zwijnaarde

Planteninventarisatie in kmhok D3-32-14

Afspraakplaats: Hoek Hutsepotstraat x Eedstraat, 9052 Zwijnaarde

Zaterdag 9 juni Hospicebossen – Nazareth

Planteninventarisatie in kmhok D2-48-22

Afspraak: 14u00 Parking (in bos aan voet brug), Klapstraat 6, 9831 Nazareth

Dinsdag 19 juni Merelbeekse Meersen – Kerkhoek

Planteninventarisatie in kmhok D3-32-42

Afspraakplaats: Scheldekant 10 (wegje naar Schelde naast brug aan overgang Adolphe della Faillelaan – Zwijnaardsesteenweg), 9820 Merelbeke

Dinsdag 26 juni Koppelingsgebied Desteldonk-Noord

Planteninventarisatie in kmhok C3-53-22

Afspraakplaats: Kerk Desteldonk, Desteldonkdorp 2, 9042 Desteldonk

Donderdag 12 juli Ter Durmenpark – Wondelgem

Planteninventarisatie in kmhok C3-52-34

Afspraakplaats: Straatparkeren ter hoogte van Helmkruidstraat 63b, 9031 Wondelgem

Donderdag 26 juli Poortakker – Sint-Denijs-Westrem

Planteninventarisatie in kmhok D3-22-31

Afspraakplaats: Autokeuring Sint-Denijs-Westrem, Poortakkerstraat 127, 9051 Sint-Denijs-Westrem

Dinsdag 7 augustus Omgeving Melle Dorp

Planteninventarisatie in kmhok D3-34-13

Afspraakplaats: Parking begraafplaats, Dorpsplein, 9090 Melle

Dinsdag 21 augustus Molenmeers – Oude Kalevallei – Vinderhoute

Planteninventarisatie in kmhok D2-18-22

Afspraakplaats: Gemeentelijke begraafplaats, Molenslag 22, 9921 Vinderhoute

Donderdag 6 september Omgeving Containerpark Maïstraat – Gent + afsluiter in NMC Bourgoyen

Planteninventarisatie in kmhok D3-12-41

Afspraakplaats: Kruispunt Jan Yoensstraat en Maïstraat, 9000 Gent

+ voor de afsluiter van het jaar Driepikkelstraat 32, 9030 Mariakerke

Plantenwerkgroep Zuid-West-Vlaanderen

Activiteitenkalender 2018

Zaterdag 28 april Planteninventarisatie van het Oude Leiereservaat Kuurne/Kortrijk/Harelbeke

Afspraak: 14u30 standbeeld Den Hert, kruispunt Gentseseeweg en R8 in Kortrijk

We noteren alle planten aan de hand van een streeplijst, van de banaalste tot de zeldzaamste.

Een vergrootglas en een flora zijn goed bruikbaar. Voor deelnemers met enige voorkennis.

Gids: Piet Missiaen

Zaterdag 19 mei Planteninventarisatie van Bergelen Gullegem

Afspraak: 14u30 NEC De Rand, Rijksweg Gullegem.

We noteren alle planten aan de hand van een streeplijst, van de banaalste tot de zeldzaamste. Een vergrootglas en een flora zijn goed bruikbaar. Samen met de andere thematische werkgroepen van De Natuur.koepel proberen we minstens 1000 soorten te vinden.

Gids: Piet Missiaen

Zondag 3 juni Daguitstap naar de Avesnois

We gaan op verkenning in het 'parc régional de l'Avesnois' op zoek naar interessante vegetaties van bossen, valleien en kalkgraslanden.

Afspraak: 8u00 carpoolparking "Cowboy Henk", Oudenaardsesteenweg - Roggelaan Kortrijk

Gids: Stefaan Verreu

Zaterdag 16 juni 2018 14u00 tot 19u00 - Zondag 17 juni 9u00 tot 12u00**Planteninventarisatie n.a.v. de 1000-soortendag in de natuurgebieden van Wielsbeke, Oostrozebeke en Dentergem**

We helpen onze natuurvrienden uit een andere West-Vlaamse regio en noteren alle planten aan de hand van een streeplijst, van de banaalste tot de zeldzaamste. Een vergrootglas en een flora zijn goed bruikbaar.

Afspraak: "Vogelsang", Rijksweg 316, 8710 Wielsbeke

Gids: Geert Ranson 0475 81 80 82

Zondag 17 juni Plantenwandeling Leiekant – 't Schrijverke Marke en Rotersmeers Bissegem

We gaan op ontdekking naar nieuwe planten of verwelkomen de terugkeer van verdwenen soorten als resultaat van het natuurbeheer. Het wordt genieten van de bloemendiversiteit in de aanloop naar de zomer, aan weerszijden van de Leie.

Afspraak: 14u30 onthaalpunt einde Leieweg Marke (auto's: parking op het Kokuitplein Marke)

Gids: Frieda Flo 056 21 62 86 of 0475 29 50 60

Zaterdag 30 juni Op zoek naar geneeskrachtige planten rond het Prikkelpad in Marke

Hoe kunnen we wilde planten gebruiken om onze gezondheid te verbeteren? Een herboriste geeft advies tijdens een boeiende wandeling.

Afspraak: 14u30 parkeerplaats Kokuitplein Marke

Gids: Veerle Deleplanque

Vrijdag 13 juli Inventarisatie van het Oude Leiereservaat Kuurne/Kortrijk/Harelbeke deel 2

We noteren alle planten aan de hand van een streeplijst, van de banaalste tot de zeldzaamste. Een vergrootglas en een flora zijn goed bruikbaar. Voor deelnemers met enige voorkennis.

Afspraak: 18u30 standbeeld Den Hert, kruispunt Gentssteenweg en R8 in Kortrijk

Gids: Piet Missiaen

Zondag 19 augustus Planteninventarisatie van Bergelen Gullegem deel 2

We noteren alle planten aan de hand van een streeplijst, van de banaalste tot de zeldzaamste. Een vergrootglas en een flora zijn goed bruikbaar. Samen met de andere thematische werkgroepen van

De Natuur.koepel proberen we minstens 1000 soorten te vinden.

Afspraak: 9u30 NEC De Rand, Rijksweg Gullegem

Gids: Piet Missiaen

Zondag 2 september Op verkenning in de Keibeekvallei Kortrijk/Zwevegem

Achter de kam van Kortrijk ligt het glooiende landschap van Zwevegem. De wandeling verloopt tussen weilanden en akkers, waarbij aandacht geschonken wordt aan de wilde planten in de bermen.

Voor deelnemers met enige voorkennis.

Afspraak: 14u30 Sporthal de Lange Munte, Bad Godesberglaan 22 Kortrijk

Gids: Willy Herreman, 056/218272

Zondag 23 september Plantenwandeling in de stad Izegem

De stad lijkt plantonvriendelijk. De wilde planten die daar spontaan groeien laten er zich echter niet temmen. Voor deelnemers met enige voorkennis.

Afspraak: 14u30 Stadhuis, Korenmarkt 10 Izegem

Gids: Willy Herreman 056/218272

Plantenwerkgroep Oost-Brabant

<https://www.natuurpunt.be/afdelingen/plantenwerkgroep-oost-brabant>

Wil je op de hoogte blijven van onze uitstappen, mail dan naar Kris (chris.pacquee@skynet.be).

Woensdag 25 april Lezing akkerflora door Jules Robijns

Afspraak 19u30 Bezoekerscentrum Webbekoms broek, Diest

Op deze pagina vind je alvast een voorsmaakje

<https://www.natuurpunt.be/pagina/akkerflora>

Plantenwerkgroep Holsbeek

Opname in de mailinglijst is belangrijk om op de hoogte te blijven van wijzigingen.

plantenwerkgroep_holsbeek@telenet.be

Donderdag 19 april Hyacintenbossen

Afspraak: 19u00 aan hoek Tervuursesteenweg met Doelstraat in Kortenberg (aan brug E40)

Donderdag 17 mei De Spicht, Lubbeek

Afspraak: 19u00 hoek van de Kareelovenweg

Donderdag 31 mei Vorsdonk

Afspraak: 19u00 ingang Turfputten, te bereiken via Nieuwland

Donderdag 14 juni Tielt-Winge

Afspraak: 19u00 Hoek Zonnedrieslaan met Sint-Annatraat Tielt-Winge

Zondag 1 juli – dagexcursie – meer info volgt

Donderdag 12 juli Beninksberg

Afspraak: 19u00 kruispunt Klein Vlasselaar met Blauwmolenstraat (weg van Nieuwrode naar Wezemaal)

Donderdag 6 september Dunbergbroek, natuurinrichting

Afspraak: 19u00, plaats nog te bepalen

Donderdag 20 september Kasteel van Horst, graslanden met Blauwe knoop

Afspraak: 18u30 parking kasteel

Haspengouwse plantenwerkgroep

Deelname aan de inventarisaties is gratis. Iedereen met interesse in planten is meer dan welkom. De wandelingen duren ca. 3 uur maar er wordt slechts een korte afstand afgelegd. Laarzen zijn soms aan te raden. Voor eventuele vragen kan u terecht op HPW@live.be of bij Bieke Geukens (0486/766010). Als u ons uw mailadres bezorgt, krijgt u de verslagen van de inventarisaties toegestuurd en houden we u op de hoogte van onze activiteiten en eventuele kalenderwijzigingen.

Zaterdag 21 april d6-44-43 Berbroek

Afspraak: 14u00 Kerk Berbroek, Kapelstraat 48, Herk-de-Stad

Zaterdag 5 mei e6-56-41 Heers Oost

Afspraak: 14u00 Parking Prijzenklopper, Steenweg 348, Heers

Zaterdag 19 mei e6-15-43 Hulsen

Afspraak: 14u00 Kerk Sint-Joris, Eduard Dompasstraat 67, Alken

Zaterdag 2 juni e6-46-22 Hendrieken

Afspraak: 14u00 Kerk Hendrieken-Voort, Lambertusstraat 134, Borgloon

Zaterdag 16 juni d6-54-11 Herk-de-Stad Oost

Afspraak: 14u00 Visvijvers de Doele Doelstraat 15, Herk-de-Stad

Zaterdag 30 juni e6-36-33 Hoepertingen

Afspraak: 14u00 Parking Mariagaarde, Kasteelstraat 10, Borgloon

Zaterdag 28 juli e6-57-31 Horpmaal

Afspraak: 14u00 Kerk Horpmaal Cartuyvelstraat 24, Heers

Zaterdag 11 augustus e6-15-13 Wijer

Afspraak: 14u00 Kerk Wijer Grotestraat 164, Nieuwerkerken

Zaterdag 25 augustus d6-53-24 Herk-de-Stad Zuid-West

Afspraak: 14u00 Parking Olmenhof Pikkeleerstraat 16, Herk-de-Stad

Zaterdag 1 september f6-16-12 Opheers Zuid

Afspraak: 14u00 Kerk Opheers, Opheersstraat 83, Heers

Plantenwerkgroep De Slobkousjes (Noord-Limburg)
--

Meer info: <https://www.natuurpunt.be/afdelingen/plantenwerkgroep-de-slobkousjes-noord-limburg> of
contacteer Jan.leroy@skynet.be

Programma 2018

Alle wandelingen starten op de plaats van afspraak om 18u30

Maandag 16 april Caestert samen met LPW

Afspraak: Parking waar Statiestraat (N619) en Bejats samen komen

Woensdag 25 april Resterheide /Zwart Water Hechtel-Eksel

Afspraak: Begijnenstraat 5 parking Begijnenvijvers

Woensdag 2 mei Wateringen Lommel

Afspraak: Lommel , Wateringstraat 80 Parking Wateringhuis

Woensdag 9 mei Reppel (vallei van de Abeek)

Afspraak: Bocholt, Bergerheidestraat 1 Sint Willibrorduskerk

Woensdag 16 mei Lommel werkplaatsen (oud stort)

Afspraak: Lommel, Werkplaatsen 1 parking Pelckmans, verder carpool

Woensdag 23 mei Warande

Afspraak: Achel, Venlokaal de Eilandjes bij de Orchideeenlaan

Woensdag 30 mei Gerendal

Afspraak: Valkenburg Ned. Schin op Geul, Gerendalseweg parking Staatsbosbeheer

Woensdag 6 juni Averbode Bos en Hei

Afspraak: Parking afspanning Den Eik; Hoeve Den Eik 1 Herseltsesteenweg (N212) Veerle Laakdal

Woensdag 13 juni Kristalpark Lommel

Afspraak: Lommel, op de rotonde van de N71 de doodlopende weg, verder carpool

Woensdag 20 juni Elsbroek Hamont

Hamont-Achel Beverbeek 16 parking Scoutsheem

Woensdag 27 juni Riebos Blekerheide Lommel

Afspraak: Blekerheidestraat Lommel op het einde van de betonstrook, verder carpool

Woensdag 4 juli Project Kolisberg, Meeuwen-Gruitrode

Afspraak: Gestelstraat uitkomend op de Kolisbergen

Woensdag 11 juli Pollismolen en Roesberg

Afspraak: Bree, Molenstraat 56, Parking Pollismolen

Woensdag 18 juli Stijnsven

Afspraak: Houthalen-Helchteren, Grote Baan 596 parking Colruyt, verder carpool tot in gebied

Woensdag 25 juli Hoxent Kleine Brogel

Afspraak: Parking Run Inn Burgemeester Voetslaan 6, verder carpool

Woensdag 1 augustus Zwartberg Genk

Afspraak: einde Regenbooglaan

Woensdag 8 augustus Kanaaldijk

Afspraak: parking kanoafvaart Dommel in Tussenstraat Neerpelt

Woensdag 15 augustus Kollegreend Dagstrand Thorn

Afspraak: Waterstraat, Thorn, Nederland

Woensdag 22 augustus De teut Zonhoven

Afspraak: parking kruising Teutseweg/Donderslagseweg

Woensdag 29 augustus Katershoeve seizoensafsluiting

Afspraak: Hechtel, hoek Hoefstraat/Grote Barrierstraat

SAP-clubje – Plantenwerkgroep Natuurpunt Hasselt-Zonhoven
--

Meer info: Jan Wyers – 011/81 55 33 – jan.wyers@skynet.be

Woensdag 2 mei Kermt-Hasselt Herkenrodebossen d6-55-21 Via stuk van nieuwe wandelroute.

Eerste wandeling met 'nabeschouwingen' in puur natuur. Zoektocht naar Dalkruid en Ruige veldbies

Afspraak: 18u30 Kermt-Hasselt Ten Hove KSK Thor Hasselt Kermt

Gids: Myriam Timmermans - 0475 43 73 65

Woensdag 9 mei Hasselt kanaalberm Voorjaarsexcursie voor vroege bloeiers (pioniers) D6-57-12

Langs het kanaal Dwerggras (bloei vroeg in maart)

Afspraak: 18u30 Kruisp. Herderstraat – Handelskaai - Hasselt

Gids: Jan Wyers - 0475 31 37 09

Woensdag 16 mei Kuringen-Hasselt D6-56-12

Prinsenhof - Excursie ideaal om algemene planten te leren kennen

Afspraak: 18u30 Hasselt-Kuringen Parking Princenhofweg

Gids: Annelies Dupont - 0474 50 74 79

Woensdag 23 mei Kuringen-Hasselt, Domein Crahay Pierre d6-46-41 Uitzonderlijk toegankelijk!

Afspraak: 18u30 Galgebergstraat 74, Kuringen - Hasselt

Gids: Luc Vanoppen - 0494 47 20 10

Woensdag 30 mei Stevoort-Hasselt: “De bem” beemden langs de Herk Mooi glanshaverhooiland met o.a. veel Groot streepzaad d6-55-43

Afspraak: 18u30 Stevoort – Hasselt Broekstraat t.h.v. nr. 94
Gids: Mieke Vanlangenaeker 0499 26 37 62

Woensdag 6 juni Zonhoven De Teut Vochtige heide Moeras Oude akker Veenorchis d6-38-23

Afspraak: 18u30 Zonhoven kruispunt Koningsbergweg – Hengelsbroekweg
Gids: Luc Vanoppen - 0494 47 20 10

Woensdag 13 juni Zonhoven Project VLM Voortuintjes Droge onbemeste gazons d6-48-11

Afspraak: 18u30 Kruispunt Hoekstraat-Elstrekenweg, Zonhoven
Gids: Luc Vanoppen - 0475 31 37 09

Woensdag 20 juni Hasselt Kanaalberm Schrale bermen langs het kanaal: Kleine ratelaar, Zandblauwtje, Klein vogelpootje d6-46-43

Afspraak: 18u30 Hasselt Nieuwstraat, net onder de brug van de Overdemerstraat over het kanaal.
Gids: Katrien Hendrickx - 0473 80 62 55

Woensdag 27 juni SLHerf Mombekvallei - Schraalgrasland (2) recent ingerichte percelen Life Vochtig Haspengouw Topgrasland met o.a.Spits havikskruid, Betonie, Blauwe knoop e6-16-42

Afspraak: 18u30 SLHerf Muntelbeekstraat – Bekstraat
Gids: Luc Vanoppen - 0494 47 20 10

Woensdag 4 juli Wintereik Hasselt Vijvers - d6-46-12

Afspraak: 18u30 Hasselt Goorstraat Kapel
Gids: Luc Vanoppen begeleidt - 0494 47 20 10

Woensdag 11 juli Hasselt Roosterbeekvallei Koningsvaren? Schrale graslanden d6-46-23

Afspraak: 18u30 Hasselt Mosselweg-Borgerheidestraat
Gids: Luc Vanoppen - 0494 47 20 10

Woensdag 18 juli Hasselt Sluisbemden Natuurgebied als stapsteen langs de Demer

Overstromingsgebied van de Galgenbeek: kleinschalige weilanden, amfibieënpoeLEN, moerasbosjes d6-57-33
Afspraak: 18u30 Kiezelstraat 71, Hasselt
Gids: Katrien Hendrickx - 0473 80 62 55

Woensdag 25 juli Naar Slobkousjes Kl.Brogel Hoxent Dommelvallei Zeer waardevol natuurgebiedje

Afspraak: 19u00 Kleine Brogel parking van de Run Inn, Burgemeester Voetslaan 6, 3990.

Woensdag 1 augustus Zonhoven Reigerkolonie Blauwe knoop, Berkenbroekbos, Elzenzegge d6-36-22

Afspraak: 18u30 S.Jobstraat, Kerk Bolderberg (Heusden-Zolder)
Gids: Chris Ondelinx - 011 42 47 41

Woensdag 8 augustus Heusden-Zolder Terril. Veel ‘specialekes’!!! d6-16-44

Afspraak: 18u30 Halstraat – bij voet terril, Heusden-Zolder
Gids: Luc Vanoppen begeleidt 0494 47 20 10

Woensdag 15 augustus Zonhoven Klein Hengel Natte heide Blauwe knoop? Erg speciale vegetaties!! d6-38-24

Afspraak: 18u30 Parking Holsteencamping, Zonhoven
Gids: Luc Vanoppen - 0494 47 20 10

Woensdag 22 augustus Stokrooie - Hasselt

Interessant: privé vijver van Dhr. Put in Stokrooie Recent ingerichte privévijver met typische pioniers uit het vijvergebied zoals eivormige waterbies – d6-46-12
Afspraak: 18u30 Hasselt- Stokrooie Goorstraat, nummer 73

Gids: Joke Roebben – 0476/ 98 89 71

Woensdag 29 augustus Kiewit – Hasselt Laatste wandeling met gezellige afsluiter Bos en vijvers richting Bokrijk d6-47-42

Afspraak: 18u30 Kiewit – Hasselt Putvennestraat 112

Gids: Jan Wyers - 0475 31 37 09

Limburgse Plantenwerkgroep

Maandag 16 april Caestert

Afspraak: 18u30 markt Kanne (Statieplein)

Gidsen: Bert Berten, Kristof Odeur

Maandag 23 april Wijngaardbos

Afspraak: 18u30 parking Kluis Vrijhern, Hoesselt

Gids: Jos Lenaerts

Maandag 30 april Terherken

Afspraak: 18u30 carpool Diepenbeek

Gids: Bert Berten

Maandag 7 mei Schabos

Afspraak: 18u30 kerk Overrepen

Gids: Jean Vangrinsven

Maandag 14 mei Herkenrodebos

Afspraak: 18u30 parking Kermtstraat (Kermt)

Gids: Regionaal Landschap Haspengouw

Maandag 28 mei Abeekvallei

Afspraak: 18u30 Kerk Ellikom

Gids: Freddy Janssens

Maandag 4 juni Mombeekvallei

Afspraak: 18u30 Kerk Wintershoven

Gids: Regionaal Landschap Haspengouw

Maandag 11 juni Tiendeberg

Afspraak: 18u30 markt Kanne (statieplein)

Gidsen: Gabriël en Remar Erens

Maandag 18 juni Kleine Brogel vliegveld

Afspraak: 18u30 Herenwijerstraat, Peer

Gids: Michel Broekmans

Maandag 25 juni Hageven

Afspraak: 18u30 De Wulp, Tussenstraat 10 Neerpelt

Gids: Luc Berger

Maandag 2 juli Holen

Afspraak: 18u30 Achelse dijk 47, Ponyclub, Neerpelt

Gids: Jean Vangrinsven

Maandag 9 juli Membruggen

Afspraak: 18u30 kerk Membruggen, Zagerijstraat 10.
Gids: Jos Lenaerts

Maandag 16 juli Welleke (Zonhoven)

Afspraak: 18u30 zijstraat Ballerwijerweg (Zonhoven)
Gids: Bert Berten

Maandag 23 juli Smeermaas

Afspraak: 18u30 einde Maasdijk (=straatnaam te Smeermaas)
Gids: Bert Berten

Maandag 30 juli Mijnterril Houthalen

Afspraak: 18u30 Greenville Centru-Zuid 1111 Houthalen
Gids: Georges Peters

Maandag 6 augustus Maasover

Afspraak: 18u30 De Wissen Stokkem
Gids: Jan Verstraeten

Maandag 13 augustus Kikbeek

Afspraak: 18u30 Kruispunt weg Zutendaal en Bundersweg
Gids: Jan Verstraeten

Maandag 20 augustus Vijver/De Wijers

Afspraak: 18u30 parking Abdijhoeve Kelchterhoef
Gids: Luc Vanoppen

Maandag 27 augustus Schietveld Helchteren

Afspraak: 18u30 Toren Schietveld Sonisstraat
Gids: Michel Broeckmans

Plantenwerkgroep Zuidwest-Brabant
--

Meer info bij de gidsen:

Chris Decaluwé	02 361 60 54	decaluwe.chris4@gmail.com
Jan Janssen	02 356 35 26	jan_lucia.janssens@telenet.be
	0476 25 87 88	

Maandag 2 april Collipain voorjaarsflora f4-14-44

Afspraak: 9u00 Hallerbos parking 7 Veertigbunderdreef

Zondag 8 april Grote Zenne f4-13-41

Afspraak: 9u00 Ingang Grote Zenne - Dr. Spitaelslaan Lembeek

Zaterdag 14 april Bois madame f4-24-12

Afspraak: 14u00 Braine-le-Château Rue de Hal 35 x Rue des quarante Bonniers

Zondag 29 april Gasthuisbos E4-55-31

Afspraak: 9u00 Alseberg Grootbosstraat x Sanatoriumstraat

Zaterdag 12 mei Hallerbos, Kristalberg F4-14-14

Afspraak: 14u00 Dworp Fazantenlaan x Haakstraat

Vrijdag 25 mei Huizingen Beemd e4-54-32

Afspraak: 18u30 Huizingen Menisberg (parochiezaal)

Woensdag 30 mei Natuurreservaat Weikes f4-14-21

Afspraak: 14u00 Dworp Kerkstraat parking Sportschuur

Vrijdag 8 juni Monitoring permanente kwadraten F4-14-24/42

Afspraak: 18u30 Dworp Duling

Vrijdag 15 juni Smeerhout F4-14-11

Afspraak: 18u30 Halle Simmebeekweg

Zondag 24 juni Zandgroeve - St- Pietersbos f4-14-12

Afspraak: 9u00 Buizingen Drasop ingang zandgroeve

Zaterdag 30 juni Fauquez Bois des Rocs f4-43-12

Afspraak: 13u30 Carpoolparking Essenbeek

Zondag 8 juli Sint-Pieter-Leeuw: vallei Rodebeek en Labbeek e4-53-23

Afspraak: 9u00 Halle J. Jacminstr x Hollestraat

Vrijdag 13 juli Spoorwegterrein tussen Buizingen en Halle e4-53-44

Afspraak: 18u30 Parking Oud Gemeentehuis Buizingen

Zondag 22 juli St-P-L agrarisch gebied e4-44-31

Afspraak: 9u00 Kerkhof St-Pieters-Leeuw Galgstraat

Zaterdag 28 juli Zoniënwood e4-57-33

Afspraak: 13u30 Carpoolparking Essenbeek

Zaterdag 4 augustus Bois d'Oisquercq f4-23-43

Afspraak: 13u30 Carpoolparking Essenbeek

Zondag 12 augustus Kanaaloevers tusen Lembeek en Clabecq f4-23-33

Afspraak: 9u00 Sas Lembeek

Zaterdag 18 augustus Oude Zuun e4-4-13

Afspraak: 9u00 Sint-Pieters-Leeuw - C. Leunensstraat spaarbekken

Zondag 26 augustus Kasteelpark Lembeek f4-13-41

Afspraak: 9u00 Hoofdingang kasteelpark Lembeek

Zaterdag 1 september Vallei Groebegracht e4-52-43

Afspraak: 14u00 Kerk Beert

Zondag 9 september Agrarisch gebied Vlezenbeek e4-34-12

Afspraak: 9u00 Vlezenbeek parking Inkendaalstraat 1

Zaterdag 15 september Edingen Arenbergdomein f3-28

Afspraak: 13u30 Carpoolparking Essenbeek

Allium Denderstreek

Gidsen: Paul van den Bremt, Laurent Annaert, Walter Tolleneer, Gilbert Tolleneer en Peter Tolleneer
0498/ 40 83 28 – Allium@belgacom.net

Afspraak: Op zondag om 8u30 en op woensdag om 18u30 op de parking van het Stedelijk kerkhof Leo De Bethunelaan in Aalst.

Zondag 8 april Aalst-Moorsel / Kattenbroek D4 41 33

Zaterdag 21 april met NWB Aalst-Moorsel / 't Hoeksken (Biezebroeken) D4-41-31

Zondag 6 mei Aalst / Mijlbeek D3-58-21

Zondag 20 mei Aalst-Moorsel / Kruis D4-41-32

Woensdag 23 mei Aalst / Krekeldries D3-58-22
Woensdag 11 juli Aalst-Moorsel / Kattenbroek D4-41-33
Woensdag 25 juli Aalst-Moorsel / 't Hoeksken (Biezebroeken) D4-41-31
Woensdag 1 augustus Aalst / Mijlbeek D3-58-21
Woensdag 8 augustus Aalst-Moorsel / Kruis D4-41-32
Zondag 26 augustus Aalst / Krekeldries D3-58-22

Floristisch onderzoek voor natuurbehoud - FON

Excursieverslagen door Erik Molenaar

http://www.natuurpuntantwerpenstad.be/fon/2007web_ok/2017_12_%20fon_jaarverslag.htm

Inventarisatie aan de Spuikom en het Eilandje in Oostende-Bredene

zaterdag 16 september 2017

Vooraf

Op de kaart staat vandaag een kilometerhok (c1-25-11) dat een deel van de haven, de Spuikom, een sluizencomplex, een woonbuurt en veel open liggende werven in Oostende omvat. De startplaats is de Parking aan de Vicognedijk, achter tankstation Texaco. Onze tocht start in de plenzende regen, die zowat de ganse voormiddag aanhoudt. Het lelijke weer heeft zeker een aantal potentiële deelnemers afgeschrikt. Ons gezelschap bestaat uit Johan Devos (gids), Nico Wysmantel (streeplijst), Erik Molenaar (Obsmapp, verslag), Karin Thiers (foto's), Bart Mortier en Pierre Van Vooren. Tien jaar geleden onderzochten de eerste drie dit hok, dus het is een herneming en een weerzien van althans een deel van de omgeving, want er is enorm veel veranderd. Terwijl we treuzelen aan de auto's haalt Pierre zijn laatste mooie vondsten uit de auto: Rattenstaartgras en *Muhlenbergia mexicana*.

Bespreking

Eilandje, Begraafplaats en Sluizen

We starten aan de Schijnbrug naast de parking. De oude muren zijn begroeid met Tongvaren, Mannetjesvaren, Muursla en Muurvaren. In de rivier noteren we Gewoon sterrenkroos, Gele waterkers, Klein kroos en Schedefonteinkruid. De aangelegde grasperken zijn niet interessant, maar de winterbedding van de Schijn heeft een aantal verrassingen in petto. In de ruigte vinden we een grote populatie Moeraszegge. Aan de kant van het Texacostation vinden we Zeekweek met een vergalde bloeiwijze, en langs de Bredense steenweg in de getijdzone o.a. Zulte, Spijmelde en Zilte schijnspurrie met respectabele afmetingen. Het park is voor 95% tot gazon geschoren. Daartussen liggen enkele sterk verruigde stukken. Dit recente natuurwonder komt volledig 'uit het pakske' en is bedoeld om de natuur te helpen. Onder de meest vreemde zaken noteren we Geoorde zuring en *Lavatera thuringiaca*, evenwel gedetermineerd na een vrij moeizaam debat. De zaden en de vrij ijle pluim van de zuring wijzen definitief op Geoorde zuring, ook het blad zoals afgebeeld in de flora.

Langs een bruggetje verlaten we het Eilandje. We volgen er een muurtje langs de Dijkweg waarop kort na elkaar verschillende Havikskruiden, Cotoneasters en Rozen groeien. In een berm staat Spinaziezuring, met aflopende bladvoet. We belanden op een bouwterrein waar o.a. Alsemambrosia in bloei komt, vergezeld van Gele ganzenbloem, Chinese naalddaar (brede sterk behaarde bladeren), Groene amarant, Grijs mosterd in bloei, Venkel en Zegekruid.

De regen blijft stromen, ook als we het oud begraafplaatsje bereiken. We kunnen er een hele reeks klassiekers noteren, zoals Rode ribes, Ierse klimop, Langbladige druifhyacint, Dikkemanskruid, Kokarde- en Goudsbloem, Rimpelige cotoneaster, massa's Kraailook en natuurlijk tal van inheemse akkersoorten. Op een braakliggend perceel verwildert *Deutzia crenata* (in vrucht), een tuinsoort die dikwijls wordt aangeboden als Roze deutzia (*D. scabra*), maar met andersoortige sterharen (met meer stralen) op boven- en onderzijde van het blad.

We steken de sluzen over, waar we via acrobatie de muurflora zo goed mogelijk prospecteren. Naast Tongvaren, Steenbreekvaren, Brede eikvaren, Muurvaren, Spoorbloem en Muur-leeuwenbek is dit complex begroeid met een grote populatie Fraaie vrouwenmantel, die blijkbaar ook verticale substraten koloniseert. We vinden er ook Strandmelde, net boven de vloedlijn, waar een Steenlopertje rondscharrelt. Onder de aanplantingen verwildert Gouden regen en Zeeden. We volgen de Prins Albertlaan naar het Eilandje, waar heel wat Pijlkruidkerners in rozet staat. Er is ook een mooie groeiplaats van Plat beemdgras en opslag van Hollandse iep op de Tweebruggenstraat. De meeste vondsten zijn in een plasticzak verzameld omdat er nauwelijks kon gestreept worden in stromende regen. Die worden in een café op de lijst gezet, dan al ruim 200 soorten.

Een relict van de bloeiwijze van Bilzekruid

Spuikom en Vismijnlaan

Na de middag is het weer wat uitgeklaard en zoeken we in de straten naar urbane flora. Opvallend is de uitzaai van de aangeplante iepen, waarschijnlijk zal die zuilvormige boom met de vele zaailingen *Ulmus 'Columella'* zijn. Alvast ook een hybride, maar dan blijkbaar weer één die zichzelf uitzaait... Aan de Spuikom is eveneens een groot deel van de flora vervalst, maar we zien er wel Smalle rolklaver, Strandmelde, Gevlekte rupsklaver, Blaassilene, Kransgras en Zulte in bloei. Op een compostplaats vinden we op een beschut plekje een verwilderde Paprikaplant in bloei, met reeds één klein vruchtje. Op weg naar het Sluisplein noteren we Handjesgras, Scherpe fijnstraal (subsp. *serotinus*) en Onderaardse klaver.

De Vismijnlaan is een hotspot voor merkwaardige soorten. Het is er overigens bezaaid met duizenden kleine witte slakjes. We zien er o.m. Kleinzadige huttentut, Bilzekruid, een raaigras met ijl pluimpje en ruwe stengel, Boekweit, Ruige fijnstraal, Welriekende ganzenvoet, Kleine honingklaver en Melige toorts. Ook veroorzaakt een pril rozet de nodige discussie, van Sla over Witloof en terug, dan toch naar Wilde cichorei. Langs de N34 zuidwaarts noteren we ook Ernsteins teunisbloem, Selderij, Oosterse kornoelje

en Ronde ooievaarsbek. Onze gids rent de hele Tramremise af om een stukje *Polypogon* te bemachtigen, dat we als Baardgras herkennen aan het kleine subapicale naaldje. Tot slot treffen we nog een reeks Vetkruiden aan, waaronder 'Spaans vetkruid' (*Sedum hispanicum*), met zijn blauwgroene blaadjes die voorzien zijn van korte klierhaartjes, eerder zichtbaar als matte pukkeltjes. Van hier is het 'nog' een volledige kilometer terug naar de wagens. Dit was wel een zeer vermoeiende tocht... die een grote schat aan informatie heeft opgeleverd.

Besluit

Alweer 50 zeldzame soorten op ruim 300 taxa! De Haven van Oostende is echter constant een werf en wie weet wat er nog overblijft van al die merkwaardige vindplaatsen. We denken vooral aan het Sluizencomplex waar toch een interessante muurflora is ontstaan, en ook aan de restanten van de spoorweg naar de oude Vismijn. Al lijkt het tegenwoordig beter om opzij te kijken als je een Cotoneaster vindt, hebben we toch moeite gedaan om de vruchtsteentjes te tellen en een aantal foto's in de stromende regen te maken.

In het Park van Eden en het Neerland te Wilrijk

zaterdag 30 september 2017

Vooraf

Deze tocht wordt geleid door Nico, die dit hok (c4-46-12) nog eens grondig wilde uitpluizen. Vele wonderbaarlijke soorten zijn hier al gevonden en dit willen volgende floristen eveneens doen: Pierre Van Vooren, Erik Molenaar (gids, Obsmapp, verslag), Steven Keteleer, Walter Van Spaendonck, Karin Thiers (foto's), Bart Mortier, Nico Wysmantel (streeplijst), Annick Ludwig, Johan Peelman, Danny Minnebo, Christine Troch en Geert Andries. De weergoden zitten ons dwars, maar toch wordt een groot deel op de streeplijst gezet. De rest gaat via Obsmapp in het geheugen en daaruit blijkt dat we weleens naast het hok (in c4-46-21) strepen. Neerland – gelegen tussen Fort 6 en 7 - is een laatste stuk open landschap in het industrie- en woongebied, dat echter nog volop wordt dicht gebouwd. Een deel van de koek gaat naar een prestigieus park, ontworpen achter een bureau, ver van de aardse werkelijkheid. Een ander deeltje (9 ha) is voor de natuur: Groen Neerland, dat eveneens danig is vergraven. Tot onze bezorgdheid is er geen enkele lokale florist of verantwoordelijke opgedaagd. Voor de rest van het onderzoeksterrein rekenen we af met een urbaan district: straten, schaamgroen, volkstuinten en vooral talrijke bouwwallen.

Bespreking

Park

De ingang van het park in de Kleine Doornstraat ligt net buiten hok en hier starten we met de vondst van Berijpt beemdgras, bespot door de krijsende Halsbandparkieten. Aan de ingang noteren we een hele moot klassieke tuinverwilderaars, de meeste bekend van 't Pakske, waarmee men 'natuur' tevoorschijn tovert. We noemen Overblijvende ossentong, *Monbretia*, Juffertje-in-het-groen, Grote ratelaar en Wilde bertram, dat er overvloedig aanwezig is. In de waterpartijen zijn o.a. Moerashyacint, Watergentiaan en Zwanenbloem ingebracht. Waterpostelein en Rode waterereprijs zijn waarschijnlijk wild, maar Polei is ook niet bepaald van de streek. Er staan 6 soorten wilgen met telkens één exemplaar. De poelen staan overigens volledig droog, met fraaie krimpscheuren, ook in het nabijgelegen natuurgebied. Daar noteren we een overvloed aan Sponswatervorkje. Daar zijn vooral de heggen onnatuurlijk, met o.a. veel Sleedoorn en Oosterse kornoelje. De aanwezigheid van een massa Lidrus kan als natuurlijk beschouwd worden. Intussen stroomt de hemel leeg en wordt het strepen op papier een even grote duivelskunst als het maken van een overtuigende foto onder een donkere paraplu. Ten slotte belanden we aan een barbecueplaats vol verhardingen. Er liggen daar nog grote bergen aarde waarop

en rondom we een overvloed aan éénjarigen zien tieren. We vinden er naast de massa Melganzenvoet ook Zeegroene, Rode en Probst ganzenvoet, met mooi rood verkleurde bladranden. Zegekruid, Doornappel, Tuinkaasjeskruid en Zwarte nachtschade staan er in bloei. Er groeit ook een bescheiden rozetje Sla.

Floristen in een uitgedroogde vijver

Krijgsla

Hier liggen een aantal parkeerplaatsen met kasseien, goed begroeid maar zonder bijzonderheden, misschien Geelrode naalbaar, Hazenpootje, Tengere zandmuur en Bermooievaarsbek daargelaten. We volgen de Krijgsla naar een groot volkstuintcomplex, waar we de stromende regen verder trotseren, onder het genot van talrijke ongewone escapes op de paden en onder de heggen. Naast groenten als Rode snijbiet, verwilderen ook Echte tijm, Koriander, Venkel, Bataat, Tomaat en Oost-indische kers. We noteren er ook uitzaai van Mariadistel, Cosmos, Vlakbladige kruisdistel, Echte lavendel, Bernagie, Slaapmutsje en een merkwaardige 'Tomatillo', *Physalis pubescens*, Lage goudbes zeg maar. Het is een kruipende, vrij kale plant, met nogal kleine bloemen, waarin de meeldraden op de randen blauw aangelopen zijn, wat maar op enkele foto's duidelijk te zien is. Deze *Physalis* doet het trouwens uitstekend, want ze blijft op de meest onverwachte plekken opduiken.

We vermelden nog Rode schijnspurrie, Liggend hertshooi, Korenbloem en Moespimpernel, dat ook buiten de volkstuinten veel voorkomt. Pierre vindt hier trouwens een rare vorm van Rode klaver: met kleine bloempjes in een spitse tros vol lange éénnervige kelktanden die erg ongelijk zijn met één heel lange. De blaadjes die normaal onder de aar zitten ontbreken. Het lijkt dus om Egelklaver (*Trifolium echinatum*) of een afwijkende vorm van Rode klaver te gaan. Beemd kroon, Beemdooievaarsbek en Stijf ijzerhard worden nog digitaal opgetekend en dan stopt het weer met zachtjes regenen. Schuilen en Schafttijd!

Zijstraten Krijgsla

Ons gezelschap begeeft zich door deze buurt op zoek naar flora op de voetpaden en in de boomspiegels. Dat levert nog een 40-tal soorten extra op. Hier is alleszins niet met opzet uitgezaaid en kan het echte floristisch onderzoek beginnen. Er passeren een hele hoop klassiekers zoals Slaapmutsje, Nachtschone, Ierse klimop, Tripmadam en Moerasanemoon (wat een stank!). Nico doet hier de ontdekking van ons leven: een ruime populatie met Mosbloempje in de voegen van een kasseistrook. Nu zijn we zeker dat deze soort niet alleen in de duinen is te vinden en dat het urbaan district een nieuw

refugium voor dit taxon is. Als iedereen zijn ogen hier de kost heeft gegeven – inprenten maar! – zetten we de tocht verder. Sommige gazons zijn een schuilplaats voor soorten als Grote leeuwenklauw, Gewone veldbies, Maarts viooltje, Bleekgele droogbloem (en helaas geen Amerikaanse droogbloem zoals aanvankelijk vermoed), Klein vogelpootje en Echt duizendguldenkruid.

Park van Eden – Gallaitstraat

We belanden op een aantal grotere werven, waar een deel van het park op de schop gaat. Er groeit o.a. Zuid-Afrikaanse gierst, Wouw, Grijskruid, Citroengele honingklaver en Smalle rolklaver. Hier liggen een aantal poelen en ongemaaide veldjes waar we opnieuw de hopeloze kalkflora ontmoeten. Het gaat om Duifkruid, Geel walstro, Welriekende agrimonie, Groot streepzaad, Wondklaver, Veldsalie, Beemd-kroon, Ruige weegbree en zelfs Betonie. In het water, tussen een massavegetatie met Grote lisdodde, vinden we Klein kroos, Heen, Haaksterrenkroos, Ruwe bies, en elders ook Kleine lisdodde. In de bermen vinden we o.a. Gele kamille, zeer forse restanten van Handekenskruid, Mierikswortel en Zwarte toorts.

In het hok ligt nog een complex met volkstuinten. In die omgeving herkennen we Zwartmoeskervel (een bepaald invasieve soort!), Vreemde ereprijs, Behaard breukkruid en Kleine leeuwenbek. Tot slot gaan we achter een oude hoeve de industrieweg in, waar we o.a. een mooie populatie Ronde ooievaarsbek in bloei vinden. Verder Wollige andoorn, Heggen-duizendknoop, Zeepkruid, Stijf ijzerhard en Franse amarant. Langs de Krijgslaan keren we terug naar de auto's, maar niet zonder twee bijzondere soorten te hebben opgemerkt: Straatwolfsmelk en Akkerandoorn! Helaas voor de lijst zet Obsmapp die net buiten het hok. We noteren ook nog Tongvaren en Pekbloem, niet ver van het café waar we de tocht afsluiten, terwijl het eindelijk opklaart en de zon zich laat zien.

Besluit

Zo'n 350 taxa hebben we opgetekend, waarvan 50 zeldzame met exacte locatie. Een groot deel van het hok was eigenlijk op de schop en hier hebben dan ook een groot aantal pionierssoorten aangetroffen. Kritisch blijven is de boodschap: De Rode klaver met afwijkende bloempjes en steunblaadjes is weldegelijk Rode klaver. De vondst van Mosbloempje tussen de kasseien is er een van grote betekenis, maar in het Park van Eden staat 100 x onzin. Bataat blijkt een populaire soort in tuinkringen -getuige de aanplant in de volkstuintjes -en floristen kunnen uitkijken naar verwildering via de knollen. Hoewel wij de ganse dag door het kwartierhok zijn gegaan, is toch een deel in het noordwesten onbezocht gebleven. Ook een deel van de Boomse steenweg is een vraagteken. Wellicht moet hier de draad nog eens worden opgenomen.

Op de Battelse bergen in het Mechelse onbekende

zaterdag 14 oktober

Vooraf

Deze tocht is geprogrammeerd door Nico, streper en gids vandaag. Ook Philippe kent het hier goed en woont zelfs achter de hoek. De Battelse bergen is een locatie ten noorden van Mechelen, met in het kwartierhok (d4-27-14) een woonkern tussen Dijle en Leuvense vaart, enkele beemden, de rivieroeveren en dijken, een verkeerswisselaar. De bodem is overwegend zandig, maar er is vooral beton en asphalt. Aan de Kerk van Battel komen we bijeen, waar we de lijst tekenen terwijl Pierre zijn nieuwe leuke vondst doorgeeft: Middelste duivenkervel, een Fumaria met vrij brede blaadjes en dito kelk. Aanwezig zijn vandaag Pierre Van Vooren, Erik Molenaar (gids, Obsmapp, verslag), Karin Thiers (foto's), Bart Mortier, Nico Wysmantel (streeplijst), Annick Ludwig, Johan Peelman, Philippe Van den Sande, Nathalie De Somer, André De Jonghe en Geert Andries.

Bespreking

Battelse bergen

Terwijl we elkaar ontmoeten op de vaardijk beginnen we de eerste algemeenheden op te tekenen. Al dadelijk zien we een populatie Knolboterbloem in bloei. Ook in Battel is het kerkje op een verhoging aangelegd, een zandige donk in dit geval, waar de gazon blijkbaar al jaren intensief wordt gemaaid en afgevoerd. In dit schraalgrasland, overschaduwde door ceders, kunnen we een massavegetatie van Wit vetkruid vinden, o.a. vergezeld van fragiele rozetten van Klein vogelpootje, Zandhoornbloem, Vroegeling, Zandraket, Kaal breukkruid, Knolboterbloem, Schapenzuring en Kleine veldbies. Op een oude houten balk is Californische cipres verwilderd, de zaailing draagt reeds enkele vruchtkegels. We ontdekken er bovendien een vlucht Roodsteelfluweelboleet onder de Atlasceders. We slijten hier ruim de tijd om alles nauwgezet na te kijken. Veel burens vinden het sproeien van hun eigendom onvoldoende en nemen er alvast de kasseien op de parkeerstroken bij. Onder de escapes noteren we wel Kerria en Eendagsbloem. In een boomspiegel houdt ons een vage Chinese naalddaar – waarom geen Kafferikoren – bezig. De plant wordt ingezameld. Er bloeit ook Muurzakool en in een geschoffeld bermpje komt Klein bronkruid tevoorschijn, vergezeld van Vroegeling en Zandraket. Alles lijkt zich in de lente te wanen.

Dijle t.h.v. Vrouwvlietmond

Langs de Neerweg bereiken we de weilanden die uitgeven aan de Dijledijk. Op de betonnen oever van een goot heeft zich een grote populatie Driebladvetkruid gevestigd. De weilanden beneden zijn behoorlijk drassig en de paarden komen hier niet overal. Geert waagt zich in de beemd en komt na een poos terug naar boven met o.a. Zwarte zegge in vrucht. In de greppels van de beemd treffen we ook Grote egelskop aan. In de leigracht rond de beemd staat een klassiek allegaars zowel in als op de uitworp, met enkele verdwijnende toppers zoals Knikkend tandzaad en Smalle waterpest. Van de verbalsemiende Dijle komt Knopig moerasscherm en later vinden we er ook Gele waterkers, Waterzuring en hele reeks geknotte Wilgen met Katwilg op kop. Over de Dijlespiegel schiet een IJsvogel zijn blauwe pijl. Waterplanten worden er niet gevonden. Op de oever is een (nu verplichte) schoning tegen Japanse duizendknoop gebeurd en uit de blote aarde verschijnen als door de lentefee getoverd Speenkruidrozetjes. We vermelden nog Groot streepzaad, Moesdistel in bloei, voorzien van insecten en struweelsoorten als Heggenwikke, Akkerkool, Ierse klimop, Look zonder look, Maarts viooltje, Kraai-look, Dolle kervel, Kardinaalsmuts, Bosrank en Hop.

In de pseudolandelijke sfeer, met onaardse architectuur en verlaten boerderijtjes, volgen klassiekers zoals Straatwolfsmelk, Hibiscustruik, Indische schijnaardbei, Oosterse karmozijnbes, Grote maagdenpalm, Ierse klimop, Siberisch vetkruid, Oosterse klapproos en allerlei dat uit tuinafval in greppels en bosjes opduikt. De zon begint zelfs nog te branden als we over het asfalt naar de kerk drementen. Het blijkt dat we al een heel groot deel van het hok hebben doorlopen! Vlak over de kerk is een kleine groeiplaats van Kroespeterselie op het voetpad.

Gentse steenweg

Na de middagpauze vinden we aan het viaduct een hele keur aan leuke vondsten. Deens lepelblad staat al in rozet. Via een omweg belanden we in het zuidelijke deel van de Neerweg. In deze buurt lokaliseren we enkele bijzondere escapes, zoals Petunia, Kleine steentijm (de gekweekte ondersoort spruneri) en een Potentilla die veel weg heeft van Voorjaarsganzerik. Een betonnen goot, onderaan de snelweg, is begroeid met Witte waterkers, maar we vinden er ook Stomphoekig sterrenkroos. Op de stenen taluds van de Gentse steenweg staat Muurbloemmosterd zwavelgeel in bloei, met de geprononceerde, diep gele nervatuur in het kroonblad zoals in de flora is afgebeeld. Het duurt even voor we door hebben dat er een massa rozetten voor volgend jaar klaar staan. De populatie is veel groter dan eerst gedacht.

Een gal van een Russenbladvlo op Zomprus

In het Mechelse is dit een niet te missen onderdeel van de autostrade- en spoorwegflora. Hier is ze vergezeld van Echt bitterkruid en raar maar waar een flink aantal rozetten van Bosklimopereprijs, dat zich eveneens van seizoen schijnt te vergissen. We passeren opnieuw de woonbuurt en aan de Vijverstraat lokaliseren we opnieuw een populatie Straatwolfsmelk in haar favoriete substraat, tussen keitjes, vergezeld van o.a. de kleurgenoot Gehoornde klaverzuring en Slaapmutsje. Zo belanden we weer in de Battelse bergen waar we na enig zoeken een doorgang ontdekken naar de Leuvense vaart. Terwijl Heggenduizendknoop haar gevleugelde vruchtjes laat kleuren verschijnt verderop alweer een vernaal aspect door de Hazenpootjes die in bloei komen. Op een zandig paadje achter de huizen vinden we nog Hartgespan, Postelein, Venkel en Pluimgierst, dat nogal atypisch overkomt met een vrij lange steel. Door een bosje met een holle weg van gedumpte tuinafval bereiken we de vaartoever, na notitie van enkele lentesoorten als uitkomende Salomonszegel en Blauwe druifjes. Dit soort klimaat-verandering hadden we zeker niet verwacht. De flora is op deze zijde niet veel soeps, bloeiende Bermooievaarsbek daargelaten.

Battelbrug

Via een oud sas bereiken we de andere zijde, waar we alvast enkele nieuwe soorten kunnen optekenen. Het gaat om halofiele flora: Stomp kweldergras, vergezeld van Zilte schijnspurrie, Hertshoornweegbree en Steenkruiddkars. We lopen nog een eind de kade af waar we Fluitenkruid, Stinkende ballote, Grote bevernel en Margriet in bloei vinden. In het terugkeren treffen we een grote populatie Muizenoor aan in de bermen van een kruispuntcomplex. (Rand van het hok met d4-27-32.)

De citroengele bloemen lijken te wijzen op Muizenoor, maar de stengels zijn vertakt en de vruchtjes zijn zeker niet loos. Na beter speuren zien we ook bovengrondse uitlopers die we associëren met Weidehavikskruid. Er wordt uiteraard uitgebreid gefotografeerd, want zoiets gaan we geen twee keer meemaken. Na enig overleg wordt een bastaard van de twee voor-gesteld en later blijkt dit zelfs een aparte soort te zijn: Vertakt Muizenoor (*Hieracium flagellare*). Waar de flagellen te vinden zijn blijft een raadsel, maar zo'n kanjer van een ontdekking verdient uiteraard een heildronk, die we uitbrengen in 'Den Biechtstoel' aan de kerk.

Besluit

Alweer een compleet gevulde lijst van een totaal vergeten hok: meer dan 300 soorten, waarvan een twintigtal uit de categorie “zeldzaam”. Hoe meer we die vinden, hoe minder zeldzaam ze worden.

De flora op het spoor in Nieuw Beernem

zaterdag 21 oktober 2017

Vooraf

Ons te onderzoeken hok werd op het nippertje nog gewijzigd. Pierre blijft met ons in het Stationshok van Beernem, zijnde c2-43-44. Door de sombere weersvoorspelling zijn er al een aantal afmeldingen voor de deelname, maar we hebben geluk met een zonnetje dat geregeld komt kijken waar we zitten. Ons gezelschap bestaat vandaag uit acht floristen. Onze gids is Pierre Van Vooren, verder streept Nico Wysmantel, Erik Molenaar (gids, Obsmapp, verslag), Karin Thiers (foto's), Bart Mortier, Johan De Vos, Johan Peelman en Nathalie De Somer. We strepen met het oog op de verwachte regen op een plastic fotokopie van de lijst 'algemene soorten' van Waarnemingen.be

Nieuw Beernem ligt ten westen van de Gentse vaart. In het hok zien we verder de spoorweg, een stuk van de Beelkes, enkele grotere wegen, een aantal recente nieuwbouwwijken, verlaten huizen en bouwerven. Kortom een doorsnee hok in een gemeente vol fusiedorpen in het Westelijke Houtland.

Floristen in het dorpscentrum van Nieuw Beernem

Bespreking

Station en dorpscentrum

Na een korte briefing vertrekken we langs de Stationsstraat naar het dorpscentrum. Onderweg vult zich de lijst met algemeenheden, maar vanaf het begin is het ook uitkijken naar rariteiten. Zo zien we al spoedig een onontwarbare Ribes, een Beklierde heggenroos en zaailingen van Laurierkers. Tegenover het park verschijnen tal van siersoorten in de achtertuinen, op voetpaden en parkings, zoals Witte boogdwergmispel, Ierse klimop, Slaapmutsje, Zegekruid en Echte lavendel. Op een strook met zwarte

keitjes staan honderden rozetjes klaar van Veldsla, welke kunnen we niet zeggen. In het centrum staan enkele oude muurtjes, waarop we Muurvaren, Steenbreekvaren, Tongvaren en Mannetjesvaren vinden. In de Sint Andreaslaan steekt Klein bronkruid en Kleine leeuwenklauw de kop op. In de Literaire buurt gaan we eerst door de Guido Gezellelaan, bijgenaamd de Sedumstraat. Hier is het voetpad soms helemaal ingepalmd door gedumpt tuinafval. We worden er trouwens hartelijk uitgenodigd om naar bloeiende Banaan te komen kijken, een aangeplant fenomeen dat de buurt met verstomming slaat. We kunnen er tevens een aantal vogelvoeradvertieven noteren, zoals Vlas, Koolzaad en Radijs. Opvallende verwilderaars zijn o.a. Akelei, Vingerhoedskruid, Tuinkaasjeskruid, Rankende duivenkervel (prachtig in bloei), Sla, Struikhibiscus, Kruijklokje, Mahonie, Hjelmqvist cotoneaster, Stinkende (aha!) lis, Tuinjudaspenning, Gestreepte dovenetel, een bosviooltje, Tripmadam, Stoppelklaverzuring, Kleine maagdenpalm en *Sedum hybridum*. Deze laatste heeft wortelende uitlopers, doch met een groenachtige kiel aan de buitenkant van de kroonbladen. De bloem is ook te groot voor *S. kamtschaticum*. We kunnen er Duinvogelmuur en Grijze mosterd nog aan de lijst toevoegen.

Stijn Streuvelsstaat en park

Hierachter passeren we een 'natuurlijk' parkje, met speeltuin, obligaat geboortebos en hondenpaadjes. Spoedig blijkt dat zowat alles dat er ooit is aangeplant volop verwilderd. Het gaat om Bleeksporig bosviooltje f. *purpurea*, Italiaanse aronskelk, Stinkend nieskruid, Witte paardenkastanje, Bonte gele dovenetel, Draadereprijs en dies meer. In de meest schrale, nog open plekken vinden we Klein vogelpootje, Gewone vogelmelk, een flinke populatie Grote bremraap, verdroogd onder Bremsstruwelen, een mastodont van een Westerse karmozijnbes, met een massa vergroeide bessen op de hangende slurven en Rankende helmbloem, niet in bloei.

In de Sint Jorisstraat zijn nog mooie urbane vondsten te melden, zoals nog meer Steenbreekvaren, wat Muurfijnstraal, Lievevrouwebedstro en Stokroos. Al wenkt het middagmaal, we blijven een hele poos rondzoeken op een braaklandje, waar we 'bij Sint Joris!' nog een heel aantal soorten optekenen, met als florakraker Ruige rudbeckia in nabloei, voorts Pepermunt, Vuurdoorn en Koriander, eveneens in bloei. De thermofiele soorten hebben het dit jaar bijzonder makkelijk gehad. Wij middagmalen op een terras, in de lommer. De zon is bij tijd weer hevig geweest.

Station en spoor

Op het oude kasseien pleintje zetten we het onderzoek met een gevulde maag verder. Met de neus tegen de grond worden de voegen afgezocht, met de kwestie: rozetjes van Steenkruidkers of Kleine varkenskers. Tenslotte worden beide herkend als zich toch een bloem ontwikkelt; bovendien is Amerikaanse kruidkers evenzeer van de partij. Achteraan op het pleintje staat echter Middelste duivenkervel zwart en roze in bloei, met zijn brede witte kelk en brede eironde deelblaadjes. Onder de brug door ligt nog een emplacement, waar we niets bijzonders meer vinden, tenzij een massa kiemplanten van een veldslaatje, dat we tenslotte in zaad vinden. Het gaat duidelijk om Gegroefde veldsla. De zaadjes zien er ietwat uit als een tarwe korreltje, met een overlangse groef. Ook Hondspeterselie en Kleine leeuwenbek staan er nog in bloei. We volgen nu het spoor via het perron oostwaarts, met open veld in het vizier.

Er staat een massa Chinese naalbaar in bloei, zowel langs de spoorloot als in de nabijgelegen akkerrand, met o.a. (alweer) Westerse karmozijnbes, Kale gierst en Witte mosterd in vrucht. Langs het spoor zien we de eerste schrale bosrelicten, met Adelaarsvaren, Wijfjesvaren en Boskruiskruid. In een bremstruweeltje volgen Dichte veldbies, Pilzegge, Gele lis, Afrikaantje, Bosaardbei, Gaspeldoorn, en Geelrode naalbaar. Langs een bosweggetje met het klassieke tuinafval groeien o.a. Vuilboom, Valse salie in bloei en Gewone salomonszegel, dat met zijn kantige stengel de vraag oproept of het geen Tuinsalomonszegel kan zijn. (Nee: de bessen zijn niet loos.)

Tiengemeten en Wingenesteenweg

Door een villawijk bereiken we de zuidrand van het hok. We noteren er Eendagsbloem, Zwarte toorts, Venkel en Blauw kattenkruid. Bovendien zaait hier *Deutzia crenata* uit, die we dit jaar al meer zagen verwilderen. Typisch is de gekartelde ('crenate') bladrand en bovenaan 5-stralige sterharen, onderaan 10 tot 15-stralige sterharen. Langs de steenweg doen we nog enkele uitzonderlijke vondsten. In een rioolkolk zit een IJzervaren, vergezeld van Tongvaren en Mannetjesvaren. De andere kolken leveren niets op. We sluiten af met Spoorbloem, Vreemde ereprijs, Dijkviltbraam en Aardappel. Op het terras van de Zevende Hemel sluiten we de excursie en het Fonseizoen af, met de belofte er volgend weekend nog een kous aan te breien.

Besluit

Het is eigenlijk buitengewoon dat we zo laat in de herfst nog zoveel soorten kunnen optekenen en vele nog of alweer in bloei staan. Meer dan 300 taxa zullen we in de lente niet makkelijk bijeen strepen!

Plantenwerkgroep Antwerpen Stad – Fonas

http://www.natuurpuntantwerpenstad.be/stu/pwg_2017.html

Excursieverslagen 2017

Monitoring van de muurflora Willemdok 5 september

Met zeven deelnemers krijgen we van de Havenmeester toestemming om via de steigers de kademuren te inventariseren. Ondanks de weersvoorspelling wordt het al snel erg warm, en alleen de meest thermofiele soorten laten zich behoorlijk zien. Het is natuurlijk vooral speuren naar de varensoorten die we verloren hebben bij de volledige schoning van de muren enkele jaren geleden. De meeste muursoorten zijn dan ook banaal en nemen veel groeiplaats in. Op de muur met noord-expositie zijn dat vooral Muurleeuwenbek, Dalmatieklokje en een ware overvloed aan Kransgras, Muskuskaasjeskruid, Hoge fijnstraal en Duinriet.

Een aantal soorten zijn slechts ontsnapt uit de plantsoenen met 'inheemse' soorten, die daar nu al enkele jaren staan. We zien overvloedig Wilde marjolein (soms witbloeiend), Muskuskaasjeskruid, Zilverschildzaad, één Malrove en wat Knoopkruid, breedstralend in bloei, dat omwille van de bleke omwindsels als *Centaurea jacea* subsp. *jacea* op naam wordt gebracht. Voor het eerst heeft zich ook Mahonie gevestigd.

Onder de meer dan zestig soorten tellen we een grote, maar verspreide populatie Muurvaren en Steenbreekvaren, vooral Mannetjesvaren en met de verrekijker gespot een mogelijk Venushaar, maar dat is eerder twijfelachtig. Wijfjesvaren is slechts sporadisch terug te vinden, Zwartsteel en Eikvaren zijn niet meer verschenen. Toch heeft zich één exemplaar Blaasvaren kunnen ontplooiën tot rijpheid van de sporen. We zijn benieuwd of dit de soort binnen enkele jaren terug in gang kan zetten. Hoewel de grote populatie Hartbladige els is bestreden (samen met de rest helaas), komen we toch nog tientallen exemplaren tegen. Op de westmuur is de begroeiing magertjes. We sluiten de excursie om half één af, en vergeten zelfs de Havenmeester te bedanken.

Centaurea jacea subsp. *jacea* met kenmerkende bleke omwindsels.

Lierse Plantenwerkgroep – Afdeling De Wielewaal

Onze plantenwerkgroep inventariseert vooral in de vallei van de Grote en de Kleine nete. We focussen dit jaar nog eens op het inventariseren van de planten in de percelen waar er heel recent werken gebeurd zijn. Hoe meer ogen, hoe meer we zien en kunnen noteren. Ook beginners zijn welkom op deze activiteiten. We zitten regelmatig in ongeveer hetzelfde, natte biotoop en zo leer je de planten kennen. Laarzen, flora en een loepje kunnen handig zijn.

Meer info: Kristine Wuyts 0494 58 35 25

Zaterdag 14 april - Plantentocht in de Steenbeemden

De lente is al even in het land. Tijdens deze wandeling stappen we rond de Steenbeemden en hebben aandacht voor de voorjaarsbloeiers in onze gebieden en focussen vooral op de nieuw ingerichte percelen. Iedereen van harte welkom.

Afspraak: 9u00 Badhuis, Emblemsesteenweg 73 te Kessel

Zaterdag 28 april Inventarisatie Zomerklokjes te Emblem en Kessel

Afspraak: 9u00 Badhuis, Emblemsesteenweg 73 te Kessel

Zaterdag 12 mei Zomerklokjeswandeling Focus op de Zomerklokjes in Emblem en Kessel

Traditiegetrouw bewonderen we deze periode de Zomerklokjes in onze Kleine Netevallei. We zijn benieuwd hoe de Zomerklokjes er bij staan na alle inrichtingswerken van de voorbije jaren. Uiteraard hebben we ook aandacht voor de vogels die al terug zijn van hun overwinteringsgebieden. Het Davidsfonds sluit zich aan bij deze wandeling.

Afspraak: 14u00 Badhuis, Emblemsesteenweg 73 te Kessel

Contact Marc Vermeylen 03 481 94 79

Donderdag 17 mei Plantenwerkgroep in de Steenbeemden

Afspraak: 19u00 Badhuis, Emblemsesteenweg 73 te Kessel

Deze avond vertrekken we langs de poort aan de Emblemsesteenweg, als je nog achterna komt, geef een seintje.

Zaterdag 26 mei Planteninventarisatie in Viersels Gebroekt.

Afspraak: 9u00 Locatie Onder de brug van het Netekanaal, Nijlensesteenweg , aan het infobord van het Viersels Gebroekt

Vandaag inventariseren we nieuw ingerichte gebieden in Viersel. Zoals altijd zijn we benieuwd wat er zoal groeit. Hoe meer ogen, hoe meer we zien en kunnen noteren. Ook beginners zijn welkom op deze activiteiten.

Donderdag 7 juni Plantenwerkgroep in het Viersels Gebroekt

Vandaag inventariseren we verder in nieuw ingerichte gebieden in Viersel.

Afspraak: 9u00 Locatie onder de brug van het Netekanaal, Nijlensesteenweg , aan het infobord van het Viersels Gebroekt.

Donderdag 14 juni Plantenwerkgroep in Gestel

Inventarisatie van de Oude Netemeander. Deze meander is vorig jaar gesaneerd. Vanavond speuren we naar plantjes die dit nieuwe gebied koloniseren.

Afspraak: 19u00 Locatie aan de kerk van Gestel, Lambertusplaats in Gestel

Donderdag 21 juni Plantentocht in de percelen van het RUP Oostmalsesteenweg te Emblem

Afspraak: 19u00 Parking van Trendy Decor, Oostmalsesteenweg 106 te Emblem

In dit gebied zijn een aantal percelen opgekocht en gesaneerd. Er bevindt zich een waardevol trilveen waar onder meer Moerasvaren voorkomt. We gaan een kijkje nemen. Laarzen aanbevelen.

Nieuwsbrief Paddenstoelen

Paddenstoelenwerking Natuurpunt

Momenteel zijn er in Vlaanderen 16 paddenstoelenwerkgroepen van Natuurpunt actief.

Zij organiseren talloze excursies waarbij aandacht besteed wordt aan educatie en inventarisatie van gebieden. Deze waarnemingen worden systematisch ingevoerd als puntwaarneming of gebiedswaarneming op www.waarnemingen.be Meer gevorderde werkgroepen geven hun waarnemingen door aan FUNBEL, de databank van de Koninklijke Vlaamse Mycologen Vereniging (KVMV), op kwartierhokniveau (1 km x 1 km). Deze verspreidingsgegevens kunnen gebruikt worden om een beter inzicht te krijgen in de diversiteit, verspreiding en achteruitgang van paddenstoelen in Vlaanderen. Natuurpunt werkt zoveel mogelijk samen met KVMV voor verschillende projecten: verspreidingsonderzoek in Vlaanderen, brandplekpaddenstoelenproject, atlas Vlaams-Brabant, Prioritaire soorten in Antwerpen en Vlaams-Brabant, ...

Bij Natuurpunt worden beginnende paddenstoelenliefhebbers opgeleid om daarna verder te specialiseren onder begeleiding van de specialisten van KVMV. Bij KVMV kan je onder andere microscopie cursussen volgen en infoavonden bijwonen. Meer info vind je op www.kvmv.be

Coördinatie Natuurpunt Studie – Coxiestraat 11, 2800 Mechelen

Roosmarijn Steeman 015/ 29 72 22 en Wim Veraghtert

Roosmarijn.steeman@natuurpunt.be

Wim.Veraghtert@natuurpunt.be

Natuurpunt Educatie – Graatakker 11, 2300 Turnhout

Hans Vermeulen

tel. 014 47 29 53

Hans.Vermeulen@natuurpunt.be

Website (algemeen):

<http://www.natuurpunt.be/paddenstoelen-herkennen>

Paddenstoel.flits

Dé maandelijkse digitale nieuwsbrief over paddenstoelen. Vol nieuws over nieuwe publicaties, projecten, excursies en interessante vondsten.

Schrijf je in via www.natuurpunt.be

Ook jij kan iets bijdragen aan de Nieuwsbrief Paddenstoelen

Paddenstoelenwerkgroepen

De Takruitertjes Regio Waas & Dender

Paddenstoelenwerkgroep Meetjesland

Paddenstoelenwerkgroep VI. Ardennen Plus

Paddenstoelenwerkgroep Zwamvlok - Denderstreek

Paddenstoelenwerkgroep Mycoflora

Afdeling Dubbelloof

Planten- & zwammenwerkgroep Natuurpunt Schijnvallei

Paddenstoelenwerkgroep Zuidrand Antwerpen

Paddenstoelenwerkgroep Zemst

Zwammenwerkgroep Zuidwest-Brabant

Paddenstoelenwerkgroep Mandelstreek

Paddenstoelenwerkgroep Westhoek

Paddenstoelenwerkgroep ZW-Vlaanderen Mycologia

Brugse Mycologische Werkgroep (BMW)

Paddenstoelenwerkgroep Natuurpunt De Bron

Paddenstoelenwerkgroep Meetjesland

Het Paddenstoelenjaar 2017

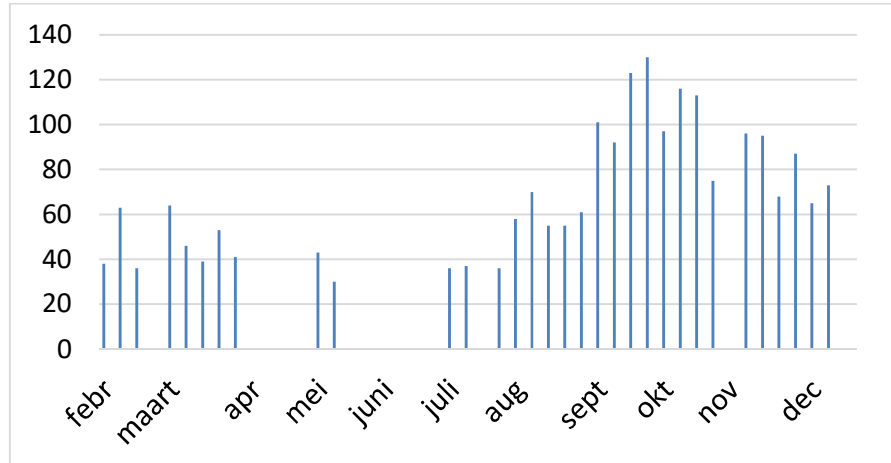
Lia Van Landschoot

2017 was voor onze paddenstoelenwerkgroep een heftig jaar. Niet in het minst door het overlijden van Etienne midden in het paddenstoelenseizoen. Etienne was de spil in de werkgroep rond wie nagenoeg alles draaide: van prospectie, determinatie, het verzorgen van de lijsten, tot verslaggeving toe. Zo ook kwam elk jaar in dit tijdschrift van zijn hand een uitgebreid verslag van het afgelopen jaar. In de toekomst zullen we de vele taken die onze vriend op zich nam, onder een aantal mensen zien te verdelen. Dat gebeurt bij de één al wat onwenniger dan bij de andere.

Onderhavig verslag is gebaseerd op de gegevens van Etienne tot in oktober 2017 met enkele najaarse aanvullingen.

Afgelopen jaar kenden we een extreem droge lente en zomer. De meeste zwammen, althans hun vruchtlichamen, gaven toen forfait. De eerste regens in september waren dan ook meer dan welkom. Van dan af manifesteerde de zwammenwereld zich dan ook massaal. De paddenstoelen verschenen als de spreekwoordelijke, jawel, paddenstoelen uit de grond. Kort en hevig. De enorme aantallen slonken na enkele weken vrij vlug, al konden we tot in december telkens een meer dan behoorlijk soortenaantal optekenen. Tot vijf maal toe werd de kaap van 100 soorten overschreden: in het Keigat, de Vorte bossen te Ruiselede, het Maldegemveld, Het Leen en in Kampveld te Oostkamp. Het Maldegemveld spande op 27/9 de kroon met maar liefst 130 soorten.

Volgende grafiek toont de soortenaantallen per excursie. In totaal gingen 36 uitstappen door op woensdag. Andere excursies dan die van de werkgroep, waaronder die van OVMW (= Oost-Vlaamse Mycologische Werkgroep), zijn hier niet in opgenomen.

Het totale aantal soorten liep dit jaar op tot 506. Vergeleken met de voorgaande jaren is dat niet bepaald een hoogvlieger. In normale omstandigheden had dit aantal toch nog iets hoger kunnen liggen. Enkele, later op het seizoen voorkomende soorten, die bij Etienne onder de microscoop zouden zijn beland, blinken nu door afwezigheid.

Microscopisch onderzoek binnen de werkgroep zal in de toekomst wellicht op een lager pitje staan, wat onherroepelijk een weerslag zal hebben op aantal soortensoortenaantal voor het komende jaar.

Nieuwe soorten

Volgens een onafgewerkte lijst van Etienne werden dit jaar door onze werkgroep 21 nieuwe soorten opgetekend. Mogelijk kunnen dat er in werkelijkheid een paar meer zijn. Maar bij gebrek aan alle gegevens van voorgaande jaren is dat niet exact te achterhalen.

Datum	Plaats	soort
01/02/17	Drongengoed/Onderdale	<i>Exidia recisa</i> - Toltrilzwam
08/03/17	Bulskampveld prov domein	<i>Phomopsis glandicola</i>
08/03/17	Bulskampveld prov domein	<i>Calcarisporium arbuscula</i>
08/03/17	Bulskampveld Eendeputten	<i>Podospora setosa</i> – Stijfharig menhirzwammetje
08/03/17	Bulskampveld Eendeputten	<i>Podospora granulostriata</i>
08/03/17	Bulskampveld Eendeputten	<i>Sporormiella australis</i> – Viercellige brokkelspoorzam
08/03/17	Bulskampveld Eendeputten	<i>Pilaira anomala</i>
22/03/17	Drongengoed Koningsbos	<i>Lachnum brevipilosum</i> – Kortharig franjekelkje
29/03/17	Aalter Schuurlo	<i>Botryobasidium laeve</i> - Kleinsporig trosvlies
05/07/17	Drongengoed omg hoeve	<i>Lentinellus cochleatus</i> - Bruine anijszwam
12/07/17	Het Leen	<i>Polyporus alveolaris</i> - Honigraathoutzwam
06/09/17	Keigat	<i>Rhizodiscina lignyota</i> - Houtdropjeszwam
06/09/17	Keigat	<i>Podospora curvicolla</i> - Veelsporig menhirzwammetje
06/09/17	Keigat	<i>Sordaria fimicola</i> - Klittenmestvaasje
19/09/17	Aalter Schuurlo	<i>Hohenbuehelia fluxilis</i> - Harige harpoenzwam
23/09/17	Maldegemveld	<i>Crepidotus cinnabarinus</i> - Rood oorzwammetje
27/09/17	Maldegem Harinkweg	<i>Russula amoena</i> - Pastelrussula
11/10/17	Het Leen	<i>Hilberina caudata</i> - Verzonken ruigkogeltje
11/10/17	Het Leen	<i>Hypomyces leotiicola</i> - Glibberzwameter
11/10/17	Het Leen	<i>Calocybe obscurissima</i> - Donkere pronkridder
11/10/17	Het Leen	<i>Amanita strobiliformis</i> – Franjeamaniet

Een aantal hiervan zijn ascomyceten of zakjeszwammen. Klein grut, microscopisch onderzocht en gedetermineerd door Marc De Tollenaere. *Calcarisporium arbuscula* is een anamorfe asco, parasiterend op een kogelzwam. *Phomopsis glandicola* is een asco op eikels. Volgens Funbel is dit tevens een nieuwe soort voor Vlaanderen. Zes soorten zijn coprofielen, zwammen die op uitwerpselen voorkomen, allen zijn het asco's of zakjeszwammen. Het gaat om *Podospora setosa* en *P. curvicolla*, op konijnenkeutels. Op reeënkeutels waren dat *P. granulostriata*, *Sporormiella australis*, *Pilaira anomala* en *Sordaria fimicola*.

Twee soorten heeft Etienne waargenomen tijdens zijn solo-speurtochten die hij vaak nog extra onderzocht. Het gaat om Rood oorzwammetje - *Crepidotus cinnabarinus*, waargenomen in het Maldegemveld en Harige harpoenzwam – *Hohenbuehelia fluxilis* uit Schuurlo.

Aan één merkwaardige parasitaire soort, de Glibberzwameter, is een apart artikel gewijd in de vorige uitgave van 'Natuurhistorisch tijdschrift'. Waarneming hiervan gebeurde tijdens een excursie in Het Leen op 11/10 met een groep studenten van UGent. De Glibberzwameter was trouwens niet de enige nieuwe soort van diezelfde middag – zie ook verder.

Excursies met een aantal soorten in de kijker

Het zachte winterweer in februari nodigde al uit om op verkenning te gaan. De eerste excursie ging door te Onderdale, meteen een nieuwe locatie. Meteen ook een nieuwe soort, met name Toltrilzwam. Deze trilzwam, die we aanvankelijk verwarden met Judasoor, komt voor op wilgenhout. Van onze winterse doelsoort, de Rode kelkzwam, vonden we toen 1 gelig exemplaar.

De overvloed aan Rode kelkzwammen kregen we twee weken later in Het Leen. Daar prijkte nog steeds de oude Pruikezwam op zijn beuk. Bij het schrijven van dit verslag sneuvelde diezelfde beuk. Exit de Pruikezwam. Op eik vonden we de bij ons minder courante Roestkleurige borstelzwam. Klein, maar fijn, mag het Elzenkatjemummiekelkje niet onvermeld blijven. Zoals de naam zegt: een kelkje op half-vergane elzenkatjes.

Roestkleurige borstelzwam © Chris Bruggeman

Het spotten van Rode kelkzwammen in de broekbosjes langs de Oude Kale te Landegem was wat matiger dan verwacht. Maar dat werd wat vergoed met de waarneming van Tabaksborstelzwam en van

Bruinzwarte vuurzwam, beide voorkomend in hetzelfde biotoop. Microscopie leverde nadien nog Paarse wasporia, een korstvormige, wasachtige houtzwam, zeldzaam.

De volgende spotplekjes voor Rode kelkzwam waren te vinden in een populierenbos in Maldegemveld-Noord.

Vermeldenswaardig waren er ook: **Bleke borstelkurkzwam (foto links)** en Witte populierenzwam, beide parasitair op populier. Verder: Tweekleurig elfenbankje en Leerkaalkopje. Dat laatste is een 'klassiek' paddenstoeltje met hoed, steel en plaatjes.

Een bezoek aan het reservaat de Eendepuiten en de omgeving ervan in het Bulskampveld leverde maar liefst zes nieuwe soorten (zie hierboven) Bovendien een voor onze regio tweede waarneming, Kristalstertandjeszwam, op Spar. Vormt een waschtig korst met wratjes/tandjes.

Maart leverde al bij al nog een deugdelijke soortenrijkdom met determinatie van twee nieuwe soorten Kortharig franjekelkje in het Koningsbos en Kleinsporig trosvlies in Schuurlo.

Hierna vielen de activiteiten stil tot 3 mei met de excursie in het Drongengoed gewijd aan het Beekmijtertje. Dit kleinnood siert telkenjare weer de grachtjes in het Drongengoed. De gele tot oranje knotsjes op een bleker steeltje staan op natte plaatsen, vaak tussen (veen)mos te teren op rotte bladeren of naalden. Vooralsnog is het Drongengoed in onze regio de enige plek waar dit ascowammetje voorkomt, maar ze staan er dan wel en masse.

De Vorte bossen in mei betekenden een dieptepunt wat het aantal soorten betreft. Waarneming van de zeldzaam voorkomende Zalmzwam en van de Grote aderbekerszwam maakten toch nog iets goed.

Een langere periode van zwammenarmoe duurde tot in augustus. Al leverde de maand juli dan wel twee nieuwe soorten: in Drongengoed was dat Bruine anijszwam. Deze wat op oesterzwam lijkende paddenstoel stond in een bundel op beukenstam. Een tweede waarneming in ons werkgebied, maar een eerste voor de werkgroep. De andere nieuwelinge komt uit Het Leen: Honingraathoutzwam. Zeer zeldzaam. De naam slaat op de raatachtige structuur van de gaatjes.

Verder nog de minder algemene Verkleurende kamrussula, waargenomen in de Blauwhuisbossen te Wingene.

Bruine anijszwam © Chris Bruggeman

Augustus had, ondanks nog lage verwachtingen, toch al wat leuks in petto. Op post in het Drongengoed stond menig 'zwam fatale', beter gekend als de zeer giftige Groene knolamaniet. Zeker te vermelden waren er Geelnetboleet, een zeldzame soort. Ook Wortelende boleet en Amandelrussula.

Russula's, amanieten, gordijnzwammen, vezelkoppen, ridderzwammen en veruit alle boleten zijn symbionten of mycorrhizavormers, m.a.w. ze groeien in symbiose met bomen. Het zijn belangrijke indicatoren voor de gezondheid van een bos of van laanbomen.

Ryckevelde bracht een mooie boost aan Russula's, waaronder Paarsstelige pastelrussula.

Kampveld en Hooggoed, leverden zeer bescheiden aantallen maar in Kampveld kwam toch een zeldzame soort uit de bus: Wijnrode vezelkop. Mogelijks was daar ook nog een nieuwe soort voor onze werkgroep, met name Groot moskussentje. Dit laatste vormt kleine oranje minibekertjes op blote grond, vaak tussen mos. In Het Leen tenslotte waarneming van Bleke oesterzwam.

September, en in het Keigat worden een eerste keer meer dan 100 soorten opgetekend. Drie nieuwe soorten: de twee eerder vermelde soorten op reeënkeutels en een ander asco'tje, Houtdropjeszwam - *Rhizodiscina lignyota*. Houtdropjeszwam vormt kleine zwarte schijfjes op vermolmd hout. Andere opmerkelijke soorten waren er de Franjeporiezwam en de Knolvoethertenzwam.

In het Bulskampveld mochten we diezelfde maand 11 Russula's noteren. We onthouden er de Vissige eikenrussula.

De hoogvliegers kregen we in de Vorte bossen te Ruiselede en in het Maldegemveld met resp. 124 en 130 soorten. De talrijkste schoonheden waren er de russula's, tot 15 verschillende soorten in Maldegemveld. Peter Verstraeten mocht zich van dan af toeleggen op zijn troetelkinderen, de gordijnzwammen.

Een bloemlezing uit de Vorte bossen: Kleine pelargoniumgordijnzwam, Oranje eikengordijn-zwam en Lilastelige gordijnzwam. Minder opvallend, maar toch om zijn zeldzaamheid het vermelden waard waren de Ronde truffelknots-zwam op zijn gastheer Korrelige hertentruffel.

In het Maldegemveld mochten we prat gaan op Witte zijdegordijnzwam, Vissige knotsvoetrussula, Wilgenrussula, Pastelrussula. Die laatste is een nieuwe soort, niet te verwarren met Violetstelige pastelrussula. Van een aantal boleten van het genus *Leccinum* kregen we enkel de onthoofde stelen te zien, het werk van een al te ijverige onverlaat uit culinaire middens. Gelukkig stonden er nog intacte exemplaren van de Eikenboleet en van de zeldzame Rosse populierboleet, respectievelijk bij eik en bij Ratelpopulier.

In Poekepark vonden we broederlijk naast elkaar Donker en Zeemkleurig hazenoor. Beide soorten zijn geen zeldzaamheden, maar in onze regio zien we ze echt niet zo vaak.

Eikenboleet, niet te verwarren met Rosse populierboleet © Chris Bruggeman

Oktober in Het Leen en Kampveld. Het kan niet op. Terwijl in alle bossen wandelaars kiekjes nemen van de legendarische rood-met-witte-stippen-paddenstoel, mogen wij naast Vliegenzwam nog een lange lijst toevoegen. De excursie in Het Leen ging door met deelname van studenten van UGent. Dat leverde een rijke oogst met maar liefst vier nieuwe soorten: de eerder genoemd Glibberzwameter en het zeldzame Verzonken ruigkogeltje. Daarnaast nog Donkere pronkridder en de Franjeamaniet. Beide soorten staan als 'zeldzaam' geboekt. Als toemaatje het zeer zeldzame Vaalgeel staalsteeltje. Een voor onze werkgroep eerste waarneming van dit paddenstoeltje was in 214 in de Vagevuurbossen.

Het Kampveld te Oostkamp was een schot in de roos met maar liefst 12 russulasoorten en 9 soorten melkzwammen met als uitschieter Vaaloranje melkzwam. Noteren we nog Roetkluiszwam en Penseel-franjezwam. De prachtige, maar onwelriekende (carbidgeur!) Narcisridderzwam was er zoals voorgaande jaren van de partij.

Franjeamaniet © Chris Bruggeman

En dan valt het doek. Niet over de zwammenrijkdom, maar over de bezieler en trekker van onze paddenstoelenwerkgroep. Vriend Etienne is niet meer, en allen blijven we er verweesd bij. De wekelijkse excursies gaan niettemin door. De waargenomen soortenaantallen blijven nog meer dan behoorlijk. Maar nogal wat exemplaren raken niet meer gedetermineerd tot op de soort. Een mooie en opvallende verschijning op onze laatste uitstap in Keigat was de Goudvinkzwam. Leukerdjes als de Trechtercantharellen, stonden zowel in de Vaanders als in Keigat.

Wasplaten

In voorgaande jaren wijdde Etienne meestal een apart hoofdstukje aan schraallandsorten in het algemeen en wasplaten in het bijzonder. 2017 sluiten we af met slechts 4 soorten wasplaten, waargenomen op woensdag. Dit zijn met name Papegaaizwammetje, Sneeuwzwammetje en Gewoon vuurzwammetje in Het Leen en Geurende wasplaat in de Vaanders. Wasplaten, de orchideeën onder de paddenstoelen, zoals Etienne ze placht te noemen, zijn soorten die later in het seizoen voorkomen. Zelf ondernam hij daarvoor tochtjes langs de kanaalberm, in het Maldegemveld en langs de startbanen van het vliegveld. Onze vriend heeft dit helaas niet meer mogen meemaken. Op de publiekswandelingen, die op zondag, 5 november doorgingen als eerbetoon aan Etienne, stonden in het Maldegemveld talrijke Vuurzwammetjes als knipoog naar de betreurde afwezige. Mogelijks ook Bittere wasplaat, maar zonder definitieve bevestiging. Niemand stond er toen bij stil om de waarnemingen te registreren. Enkel “de kei”, symbool voor Etienne, stal de aandacht bij het doorgeven van de ene warme hand in de andere.

Lijken sommige families ondervertegenwoordigd, betekent dat niet noodzakelijk dat ze minder voorkomen. Determinatie van verschillende genera vraagt apart specialistenwerk. Toont 2017 meer soorten Russula's dan de voorgaande jaren, dan ligt dit aan het feit dat Etienne zich meer was gaan toeleggen op dit genus. Voorwaar onze vriend had gevoel voor esthetiek: Russula's en wasplaten, zijn andere lievelingen, tellen echte schoonheden binnen hun genus.

Een kei om Etienne te gedenken
© Julie Van Bastelaere

Glibberzwameter (*Hypomyces leotiicola*) nieuw voor Vlaanderen

Chris Bruggeman

Op de voorlaatste paddenstoelwandeling met Etienne op 11 oktober 2017 in Het Leen werd een nieuwe soort voor Vlaanderen ontdekt. Op het moment zelf wisten we nog niet dat dit een bijzondere vondst was. We vonden een Groene glibberzwam met een afwijkende kleur, zwart in plaats van olijfgroen. Ik nam hiervan een foto en postte deze waarneming op de site waarnemingen.be als Groene glibberzwam. Eén van de waarnemingvalidators paddenstoelen, Eddie Lavreys, plaatste een opmerking dat deze zwam mogelijks kon aangetast zijn door de Glibberzwameter, maar dat microscopische controle noodzakelijk was voor bevestiging. Ik ging vervolgens op goed geluk nog eens kijken in Het Leen en kon het gefotografeerde exemplaar terugvinden voor controle.

Etienne onderzocht de paddenstoel onder de microscoop en alles bleek te kloppen. Ter bevestiging werd deze paddenstoel ook opgestuurd naar Bernard Declercq, de Vlaamse ascomycetenspecialist bij uitstek. En inderdaad, hij kon bevestigen dat we te doen hadden met *Hypomyces leotiicola*, die de Nederlandse naam van Glibberzwameter heeft meegekregen.

Het is de eerste geregistreerde vondst voor Vlaanderen. Deze ascomyceet (zakjeszwam) parasiteert in de anamorfe fase op het vruchtlichaam van de Groene glibberzwam. De anamorfe fase is de ongeslachtelijke fase (imperfecte stadium) van een schimmel, die bij ascomyceten voorkomt. De geslachtelijke fase van de schimmel wordt teleomorf fase genoemd en kan uiterlijk totaal verschillend zijn.

Mycologia

Activiteiten 2018

<https://www.natuurpunt.be/afdelingen/mycologia-zuid-west-vlaanderen>

Woensdag 2 mei Op zoek naar paddenstoelen in Bellegembos

Afspraak: 13u30 Bellegembos, Doornikse rijksweg 215 (ter hoogte van de Beerbosstraat) Bellegem.
Gidsen: Joseph Iserbyt en Luc Pinoy

Woensdag 16 mei Microscopie

Afspraak: 13u30 De Steenoven, Schaapsdreef 23, Kortrijk, Schaapsdreef 29, Kortrijk

Woensdag 20 juni Microscopie

Afspraak: 13u30 De Steenoven, Schaapsdreef 23, Kortrijk, Schaapsdreef 29, Kortrijk